

Artà

PREMSA
ORDINA

ANY IV · NÚM. 32 · SEGONA ÈPOCA · PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL · OCTUBRE, 1988

Després del descans estival, altra volta som entre vosaltres estimats subscriptors. En aquesta edició anunciam la Festa de l'Artà que es farà el proper dia 28 al Saló dels Franciscans.

Duim de bell nou ses Païsses a la nostra portada perquè veim que se'ns ha fet cas a les reiterades queixes i pareix esser que l'Ajuntament s'ha decidit a adecentar-les. Esperam que també es pensi amb el de sa Canova. Almanco si a suggerència del ciutadà o de la premsa es posa remei a tanta cosa deixada de la mà de Déu, no tot està perdut.

EDITORIAL

En la edición n.º 29 de esta segunda época de nuestra publicación, correspondiente al mes de mayo de este año, dimos con evidente antelación a los demás periódicos, la voz alborozada de la posibilidad del retorno al pueblo de Artá del añorado tren.

No es el éxito obtenido que, naturalmente nos alegra, lo que queremos glosar en este editorial. Queremos, sencillamente, airear las dudas que nos asaltan de que vaya a ser realidad tal evento dada la poca credibilidad que nos merecen las personas en cuyas manos se han puesto los resortes para tratar de conseguirlo.

Como seguramente sabrán en Sineu; la ¡Ay! remozada estación de Sineu, se constituyó una Comisión de Alcaldes de pueblos por los que transcurre la línea férrea, cuya misión sería presionar en los centros de decisión para que se pueda contar con el tren a la mayor brevedad posible.

La primera alarma surgió cuando esta Comisión se entretuvo en contemplar la posibilidad de establecer unos trenes turísticos a baja velocidad para que nuestros visitantes pudieran hacer uso de él.

Lo que de veras necesitamos, son unos trenes rápidos, lo más rápidos que se pueda, para que en el menor tiempo posible i con la máxima comodidad y seguridad para el usuario puedan trasladarle donde desee de las poblaciones afectadas. Con paradas mínimas (1 minuto) en las estaciones intermedias (9) y directo desde Inca a Palma y viceversa.

Varios trenes al día para el trayecto Artá-Palma ida y vuelta en menos de una hora para cada recorrido.

Esto es lo que se necesita.

Todo lo demás serían sucedáneos que servirían tan solo para enriquecer a las Empresas de Autocares que, como todos saben y sufren dan un servicio deplorable.

El monopolio es enemigo del buen servicio y los actuales autocares conculcan incluso la ley, sin que nadie les sancione. No se puede desviar un recorrido interurbano por el interior de una población, llegando a perder veinte minutos en paradas injustificadas.

Podríamos hacer interminable la lista de agravios, desde la inseguridad de unos vehículos anticuados, a la falta de higiene pasando por la falta de atención a los viajeros por parte de algún conductor.

Pues bien, ningún alcalde alzó la voz para tratar de poner el transporte de viajeros al servicio del pueblo y no al de inconcesables intereses.

Y, cuando definitivamente, hemos desconfiado de esta Comisión, es al ver que ponían a Miguel Pastor Tous, el inefable alcalde de Artá al frente de ella.

Nosotros desconfiamos del Alcalde porque no se puede confiar en quien prometió las Normas Subsidiarias para junio del 87 y están sin aprobar en octubre del 88. Porque no se puede confiar en quien ha ido dando largas al polígono industrial hasta que la fuga de empresarios y la férrea voluntad de los mismos le obligó a actuar. Porque no se puede confiar en quien convoca sólo un pleno ordinario en año y medio. Porque no se puede confiar en quien pone en su programa electoral que urbanizará razonablemente Sa Canova y después organiza SHOWS televisivos y sobre la prensa diciendo exactamente lo contrario.

Porque no se puede confiar en quien se vale de triquiñuelas para no obedecer lo que se acuerda en un pleno. Porque no se puede confiar en quien no contesta con claridad cuando un concejal le pregunta algo relacionado con el accidente de la ambulancia que le ha costado al pueblo de Artá rondando los catorce millones de pesetas. Y, sobretodo, y no nos duelen prendas, nosotros no podemos confiar en quien reparte injustamente las subvenciones, dinero del contribuyente, dando de lado a quienes se atreven a analizar y criticar su actuación al frente de la Alcaldía.

Y más aún porque no creemos que el actual Alcalde de Artá tenga la preparación, el empuje, el dinamismo necesario para instar a las altas esferas a que el tren, nuestro necesario, añorado y lejano tren vuelva a saludar con sus silbidos el término municipal de Artá.

No nos lo creemos.

Y nada resultaría más agradable para nosotros que el tener que rectificar.

IDENTITAT PERDUDA

SANT PERE

Quan un es cansa de sentir al coll l'anella que t'estreny i et ferma com en es bestiar, que t'ofega l'ànima i la gargamella...

Quan et parlen de pàtria, i trepitgen la teva i a tu no te queda res més que aguantar.

Quan les forces fàctiques, d'aquell centralisme, te volen fer perdre fe i identitat, quan amb tota insolència, i molt de cinisme, des de l'epicentre del castellanisme, que de fa ja segles et té dominat...

Quan la teva terra se veu oprimida, i tot t'ho escorcollen en nom de l'Estat... quan lateva llengua es veu escarnida, violada, humiliada, forçada, escopida, i et fan emprar aquella que t'han imposat...

Quan no te respecten terra ni muntanya ni aquells racons verges que guarden la mar; quan «porque se puede», te ve gent estranya i en nom de «l'Imperi Gloriós d'Espanya» hi fan lo que volen, i has de callar.

Quan sents, que amb això, sa sang a ses venes te crema, i te sembla fer-les rebentar, quan tots els teus nervis, rígids com cadenes t'estrenguin els pits, i l'aire que alenes, com l'aigua en els peixos, notis a faltar.

Quan l'afany de lluita te sigui vençuda i un nuu d'impotència et vagi atenaçant, quan tota esperança paresqui perduda ni creguis tan sols que ni amb Déu ni ajuda el teu Poble pugui sortir-ne endavant.

I quan a la fi, el fred de l'hivern, et deixi el cor sec, morta l'esperança, i ja no ho t'escalfi ni el foc de l'infern, i, a la indiferència, aquell odi etern li hagi donat pas, oblidant venjança,

Llavors, sols llavors, ni després ni abans, acotarem el cap i entregarem la vida; però mentres puguem aguantar, mentres tant, devem seguir lluitant com a gegants per recobrar la identitat de la nostra Illa.

JOAN LLUÍS ESTELRICH

IV i darrer

En els tres articles anteriors hem parlat damunt damunt de la vida de l'artanenc Joan Lluís Estelrich. En el present tenim ganes de parlar de les seves obres, encara que sia també un poc superficialment. Perque convé no oblidar que aquests escrits nostres són de pura i simple divulgació i no pretenen altre cosa més que recordar a la gent d'avui la figura d'un artanenc il·lustre les petjades del quan s'han anat esborrant a poc a poc entre nosaltres.

Una classificació bastant senzilla i manejadissa de les seves obres podria ésser aquesta: obres en prosa, obres en vers i traduccions.

Obres en prosa. En citarem dues: *Páginas mallorquinas*, publicada l'any 1912, i *Influencia de la lengua y la literatura italiana en la castellana*, que vegé la llum l'any següent o sia l'any 1913. La primera és un recull d'articles apareguts a distints periòdics i la segona és de caire més bé erudit. En prosa i en mallorquí té una comedieta titulada *Ets embuis de sa madona*, molt divertida, però que no tenim notícia que hagi estat editada i que hem pogut veure solament en fulls mecanografiats, a la biblioteca March, de Palma.

Obres en vers: *Primicias*, publicada l'any 1884. En aquesta obra se troba la poesia titulada *Artá* i dedicada al que fou metge del nostre poble, don Miquel Morey. En vers també té un tom que se diu *Saludos*, publicat l'any 1887, i un altre titulat simplement *Poesías* que va ser editat l'any 1900.

Traduccions: en té de poetes alemanys i de poetes italians un estudi de les quals escauria naturalment en un treball de caràcter erudit, però no en aquest nostre, de més baixa volada.

Totes aquestes obres que acabam de citar estan avui dia esgotades i no les trobareu com és natural a les llibreries comercials. Si qualcú té ganes de llegir-les no té més remei que acudir a poques —ben poques— biblioteques públiques on dormen arreglades, i esgroguèides, damunt llargs prestatges de fusta...

Les obres de Joan Lluís Estelrich estan escrites en el 90%, per no dir en el 95, en castellà, i ja hem indicat repetides vegades que n'Estelrich, malgrat haver rebut de bons amics seus saludables consells sobre l'ús de la llengua vernacla, mai no seguí aquests consells essent tota la vida un castellanista de cap a peus. I això que les circumstàncies li eren favorables per a un canvi de direcció: l'esperit de la *Renaixença*, els amics famosos, que casi tots ja escrivien en la nostra llengua, etc., etc. Però cap d'aquestes circumstàncies, ni totes plegades, foren suficients perquè n'Estelrich seguís el bon camí que sens subte l'hagués conduït a fer-se més amunt encara del que se va fer, en el món de les lletres.

I ara permeteu que facem una petita digressió. Conten de Mn. Alcover que quan tenia uns 17 anys, empès per una forta curolla literària, volgué provar d'escriure «cuentos» en castellà, però d'ambient mallorquí. Ben mirat allò era un doi, un disbarat com unes cases. Però vegem el que va passar:

Mn. Alcover, ja de jovenet, i durant tota la vida, fou un home d'aquells de set n'han entrades i set n'han de sortir. Donat aquest caràcter i una volta agafada la mania dels «cuentos» castellans, no fou gens estrany que se posàs, manades fetes, a omplir fulls i més fulls per tal de dur a bon port la seva volguda tasca literària. Però, per sort, el jovenet Alcover... era amic i condeixeble de Josep Miralles i Sbert (que, amb el temps, arribà a ser bisbe de Barcelona i també de Mallorca). En Miralles era un home de cap molt clar, de molt de sentit comú i, segons diuen, de molt de caràcter.

Un bon dia —era natural tractant-se de dos amics— n'Alcover tingué la idea de mostrar els seus «cuentos» a Josep Miralles. Aquest els tingué un temps prudencial en poder seu i, passat aquest temps, els dos amics se tornaren a reunir per a un canvi d'impressions:

—¿Qué t'han semblat les meves rondalles? —preguntà n'Alcover esperant possiblement una cordial enhorabona del seu amic.

Dona Margalida Estelrich.

—Idò, si t'he de parlar amb franquesa, t'hauré de dir que no m'han agradat gaire, i això per dues raons: primera perquè els teus personatges resulten falsos ja que se tracta de gent mallorquina que parla en castellà i, segona, perquè tu no coneixes prou bé el llenguatge castellà per fer conversar, amb gràcia i naturalitat, aquests mateixos personatges.

N'Alcover que, normalment, no era bo de convèncer, aquest pic —un miracle del Cel— se convencé; posa fil a l'agulla i comença a escriure contes en mallorquí. Amb el temps, com tots sabem, arribà a ser el famós Alcover de les *Rondalles* que mai no moriran.

Hem retret, amb tota intenció, aquest pas que va succeir a Mallorca fa un poc més de cent anys, entre dos amics, per a demostrar pràcticament la importància que té la llengua vernacla per a l'escriptor, i com li ajuda a fer les coses més ben fetes.

Joan Lluís Estelrich certament no va seguir l'exemple de Mn. Alcover. Si l'hagués seguit, ¿tindriem avui un Estelrich més interessant i més conegut de tothom?; ¿podríem posar-lo un parell d'escalons més amunt de l'escalonada literària? Creim que no cal dir que les respostes a aquestes dues preguntes han de ser, per força afirmatives; i, amb això, no volem restar gens d'importància a l'obra, sens dubte molt meritòria, del nostre il·lustre artanenc.

Joan Lluís Estelrich estava casat amb donya Lluïsa Enseñat i del seu matrimoni tingué una filla anomenada Rosari. Una germana de n'Estelrich, donya Margalida, lletraferida com ell, visqué molts d'anys en el nostre poble, a Ca'n Caldentey. Aquesta senyora, anys enrere, va prestar molt bona ajuda a les nostres *Josefines* en aquell temps en que aquestes desplegaven una lloable activitat cultural, amb les seves vetlades literàries del carrer de Botavant.

N'Estelrich fou membre de l'Academia Espanyola i de la de Sant Fernando. Fou director de l'*Última Hora*, col·laborador de *La Almudaina* i col·laborador de diaris i revistes de la Península.

Morí a Palma dia 30 de juliol de 1923 al carrer Baluarte del Príncipe, n.º 6, i l'Ajuntament de Palma, i també el d'Artá, li tenen dedicat un carrer que perpetua la seva memòria.

J. SARD

Posdata.—A petició d'alguns lectors de l'ARTÀ, en el pròxim n.º publicarem dues mostres en vers de la producció literària de n'Estelrich, una en castellà i l'altra en malloquí.

EN PINXO DE SON RECUÏT

En Pinxo va com cansat. Fins i tot diria que fa ulleres. Va pesat i coa baixa.

—Homo, ja comencen a tancar hotels. Ara mos recuperarem.

—Treballant a Son Recuit i cobrant des «paro»?

—Idò què te pensaves? I jo, rai que feineig a dins ca meva. Però es «curritos», si els ofereixes feina per a tot l'any, te diven que no. «Entre jo i sa dona mos ne duim cent cinquanta mil pessetes mensuals, que cobram fins en es gener. Pes febrer jo faig quatre «xapusses» i pes març ja tornam a s'hotel». Això me digué un andalús que capleva per Cala Millor.

—No tenim cura, Pinxo!

—No tenim remei, no.

—I dels assumptes locals, què en saps?

—Homo,estic una mica astorat. Ho entendràs si llegeixes l'Artà.

—En faç comptes, però voldria sa teva opinió.

—Idò pens que sa cara ha d'esser sempre sa mateixa. No se pot dir una cosa aquí i s'altra a Ciutat.

—Com és ara?

—Reputes! En Miquelet cada vegada que surt pes diaris, ho diu tot girat de lo que deia dins es poble.

—No me diràs que no t'agradi que vulgui defensar Sa Talaia Freda?

—M'agrada i trob que s'hauria de fer més força encara. Mira es des Polígon de tir d'Anchuras si s'han mossegat sa llengo. Fins en es Suprem duen es plet. Si volen posar ràdars, o estacions meteorològiques o sa puta del dimoni, que sia dins En Tudossa que ja està tudat.

—Pobret! No me diràs que en Tudossa faci gens de planta.

—I no me discutiràs que en es polígon no l'hagi duit endavant?

—Quaranta cavaions de putes, dic! A força de forces, quan es malalt ja era dins s'UVI. Quan va veure que ets empresaris partien cap a Manacor i a Capdepera. Llavors va pegar s'estreta. Pensa! Que mos guanyi l'Escolar mos sap greu, però que mos prengui avantatge industrial, Capdepera, no els pot passar pes coll.

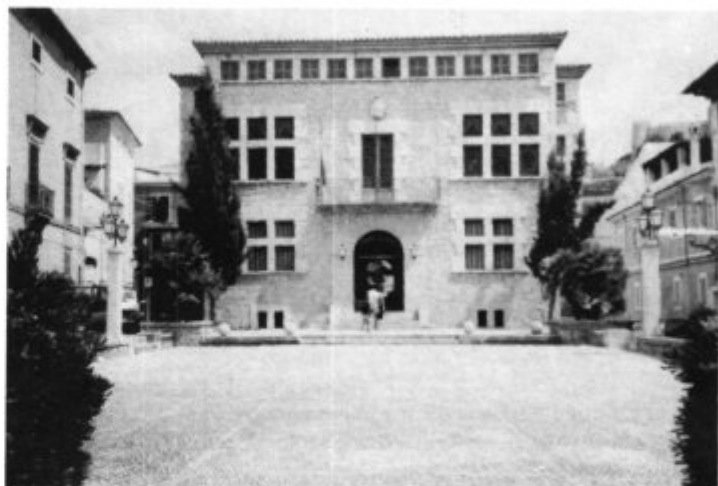
—No i amb so camí que duen! Segons diuen, ha anat bé es polígon?

—Quan va prometre que aprovaria ses Normes Subsidiàries (ell i es seu equip han tornat vells des que ho prometeren es primer pic), el sendemà, ja no quedava un metre quadrat de solar. Pensa si era necessari aquest polígon, que hauran d'ampliar abans d'inaugurar. En lo de ses Normes han fet riure.

—En quasi tot fan riure. No importa amollar sa tele. Basta mirar cap a la Sala i t'esclates de riure. Per tots es costats els surt sa seva deformació sòcio-cultural-eta. Dissimular, amagar lo que no va bé, apropiat-se de ses idees d'ets altres, dir una cosa i fer s'altra, fer creure que cultura és fer ventais i punt antic.

Altra volta els iconoclastes embrutaren les façanes. Si se sap qui són, com se sap, perquè no sels les fan netejar?

¿Què va passar amb el plet de s'ambulància que ha costat catorze milions? En Pinxo n'està preocupat.

—Però guanyeu ses eleccions!

—Tenen es tuàntem ben muntat, i es poble encara no s'ha temut de com li prenen sa llana des clatell.

—No i em pens que volien dur En Pep Munné a fer una funció de teatre?

—Sí, però el volien pagar «a plaços» o terminis com es diu per Catalunya peninsular. I a més que això no era possible sense xerrar amb qui no volen. Pensa que altres havien pagat viatge i transport des de Barcelona a Mallorca i sense arribar a un acord amb es Director des Teatre Principal de Palma no podien dur-lo mai.

—No en parlem pus. S'estimen més que es poble sols vegi teatre mal fet com es de «La Iguana» que parlar amb qui les podria solucionar aquests assumptes.

—I que l'arribaran a fer, s'edifici del Teatre?

—A sa taula rodona que va promoure l'Artà, el Sr. Morey va prometre fer qualque cosa i informar. Però, putes! Si dura tant com lo de ses Normes, hauran d'anar a veure teatre amb cadira de rodes. No en saben i prou. Ni saben on ha d'anar ni tenen «empuje» o tenen veça.

—A veure si els falten idees?

—Però tenen l'Artà que els en dóna. Mira com han agafat lo des Talaiot de Ses Païsses. Mira com fórem es primers que parlàrem des tren. I si volen fer un teatre que no li costi quasi res an es poble, que s'acullin al Conveni Ministeri de Cultura-Obres Públiques. Que remenin es cul per dins Ciutat i Madrid i veuran si el faran. Com farien, si en sabien, es Velòdrom, una piscina Municipal, que dins Artà hi fa més falta que es pa. Com comprarien Aubarca i Es Verger, que es propietaris el tenen venal. Preservarieu aquells indrets, els farieu fer nets de garriga i cuidarien es pino-tells. Tantes i tantes coses, que fa por. I sobretot, sa Cultura que ells creuen que és «lo seu».

—Ja ho va dir En Melià: «Sa cultura d'un poble no pot estar en mans de quatre mestrets».

—I saps que en tenia de raó! Arribarem a ser es poble més endarrerit de Mallorca, tot i tenint s'Institut.

—Bé esperam que els facis pensar, Pinxo.

—Esperem-ho. Presumeixen de no llegir l'Artà, i tots els compren com rabiosos.

—Això ja se sap. I des tren? Què li trobes?

—Has de llegir s'editorial i veuràs lo que hi trob.

—No me diguis que tu has escrit s'editorial!

—No, jo no faç res. Però m'hi adheresc. Són tan faves que vénen a parlar-nos d'un tren turistic, com aquell qui diu una mena de tractors, amb remolc que corren per dins Cala Rajada i Cala Millor.

—Amb una paraula!, que escrivia En Gafim.

—Sí, fiet.

—I de lo de s'ambulància?

—Putes i què no ho veieres? No va voler contestar a en Joan Sopa, en Miquelet. I és que aquí hi va haver molt d'arròs. N'hi ha que creuen que fou un abandó, altres que filen més prim i se

malpensen, a veure si hi va haver presumptes untats. Deim presumptes, perquè no mos duguin en es Tribunal, i davant un Tribunal, si no tens proves o papers, pots quedar amb ses anques enlaire.

—Meam, aclareix-m'ho.

—«Vamos a ver», que deia un conco meu que era «carabine-ro», s'ambulància, no estava assegurada? Ets seguros no són per a pagar es mal que fas a altri? Idò, a què ve que s'Ajuntament, es poble, hagi de pagar aquests catorze milions de pessetes?

—Catorze milions, així mateix?

—I més «gastos» encara. Aquí hi tendria feina s'oposició i no fent es burot. Aclarir-ho. Fer de «detectives». A veure si no donaren part de s'accident. A veure si no es personaven en es plet. A veure qui ha cobrat cada una de ses pessetes des catorze milions. Pensa que s'homenet que feriren, pobret, era un home que cobrava per inútil!

—Idò digués que hem hagut de pagar bo per dolent.

—Hem hagut de pagar i no mos volen aclarir per què hem pagat o estam pagant.

—I s'oposició se limita a demanar?

—Sí, i en Miquelet només contesta com un llamp an es periodistes i sobretot si són de sa seva corda. Perquè a voltros no vos ha contestat mai.

—No vol que li facin plet. I de sa permuta de «terrenos» de s'Estanyol per sis milions de pessetes, que me'n dius?

Bona Fira.

Bones Festes.

—Se veu que estan desesperats i a sa caixa tenen poc actiu. S'han estimat més es sis milions que els ha donat s'urbanitzadora que es «terrenos». Te dic que són uns ecologistes de pa i fonteta.

—Basta veure que enloc d'espargir pinyons, sembren pinotells.

—Pardal, això de dur ets al·lots a sa muntanya i sortir en es diaris fa bo. No importa si no n'aferra cap de pinotell.

—Ja ho val! Ses Festes?

—Bones.

—No hi ha res a dir?

—Hi ha molt a dir, però «ojos que no ven, corazón que no siente». Es poble, part des poble, du cucales. Ja els cauran.

—Sa Fira?

—Bona fira! Sa gent té ganes de bauxa i comprera.

—Crec que se giraren molts de doblers.

—Bon invent va fer en Joan Sopa quan era batle.

—Bé, Pinxo, crec que per avui ja n'hi ha a bastament.

—Tots els pensaments s'inclouen en dos. Que m'empenya veure un batle d'Artà dient lo contrari de lo que prometia a ses eleccions, i que me'n fot de promeses que no saben, no poden i no pensen complir.

—Ego te absolvo a peccatis tuis!

—Tu m'has absolt, però es qui comanden a la Sala me fotrien dins l'infern.

Misereres mei.

That is the question.

PROFECIA

*Dedicada al poble d'Artà
per l'inauguració del ferrocarril.*

ARTA, vell poble rústic de descendència mora
reclòs dins una conca voltada de turons;
com un antic profeta, cap baix esperant
l'hora
de veure realitzades les teves il·lusions...

Digués, vell solitari, qué has fet de ta
niçaga?

Què has fet de tes donselles? Tos fills... On
son tos fills.

Recorda, temps enrera, ta sort te fou
aciaga...

La terra era infecunda, els sembrats eren
mostiis...

Llavors fou quan opresos tos fills t'abandonaren
cercant millor fortuna allà d'allà la mar...
Tes filles... ai! tes filles... a la ciutat cercaren
el pa que a dins casseva trobaven a faltar.

I l'un darrera l'altra... partiren els millors:
—Adeu adeu mos pares... Adeu, germans
adeu...!

Adeu, adeu ma mare... I dominant els plors
—Fe bonda, tu les deies— fe bonda fillet
meu...

Ja fa molts d'anys qu'esperes... Ja fa molts
d'anys encara i
no n'has sabudes noves dels fills que més
volies...

—Digués, vell solitari: fins quan ton cor de
pare
ha d'estar mut i orfe de fills i d'alegries?

Ja basta de miseri! Ja basta de cadenes
Aixeca el cap d'enterra i aixampla lo teu
pit!

Circuli sang novella per tes cançades venes,
I per tes conques tristes ressoni lo teu crit!

Expolsa eixa apatia que et ferma i t'esclavisa,

Expolsa eixa modorra i mira'l sol ixent.

L'aurora d'un nou dia tremola ja indecisa
El sol de l'esperança s'aixeca resplandent!

No ho sents? Per dins les conques que ahir
restaven mudes

Avui resonen càntics de goig i de victòria
Recobra vell proveta, les il·lusions
perdues!...

Son ells!... Tos fills! Que tornen rebents de
vida i glòria.

Avant poble de màrtirs i d'ànimes opreses
Treballa amb fe i amb glòria, comarca de
levant

Que sia eix vall que petjes, la font de tes
riqueses

i sia el teu emblema: «Avant, sempre en-
davant!»

ARTA! Vell poble rústic de descendència
mora

Reclòs dins una conca voltada de turons:
DESPERTA! visionari que ja ha arribada
l'hora

de prenda forma vera lestaves il·lusions...!

MIQUEL LOPEZ I LLULL

Publicada a «LLEVANT»

Sa Colònia de Sant Pere

Después del descanso, motivado por las vacaciones veraniegas, reemprendemos la tarea de relatar, aunque sea someramente, los acontecimientos que tienen lugar periódicamente en este rincón de la Isla.

Festejos.—Aunque la fiesta patronal de la Colonia hace unos años pasara a celebrarse el día de San Pedro, 29 de Junio, en lugar del 15 de Agosto, los habitantes de la Colonia continúan pensando que no hay que dejar pasar la oportunidad de armar un poco de bulla en la antigua fiesta de San Roque. Gusta más una fiesta que una molesta tarea.

Así pues, en la noche del 14 de Agosto tuvo lugar la exhibición de la Agrupación Folklorica Artá Balla i Canta, que nos demostró que el conjunto va cada día a más, por lo que el público acude entusiasmado a presenciar sus actuaciones, con los deseos de aplaudirle como se merece. Acabó, como de costumbre, con baile abierto, en el que tomaron parte gran número de aficionados, especialmente jovencitos, que constituyen la verdadera levadura para que los éxitos del baile regional no decaigan.

El Orfeón Artanense actuó también el día 15, obteniendo el éxito esperado. El concierto tuvo lugar en la Iglesia, siendo también muy aplaudido.

Como complemento tuvieron lugar carreras de cintas y sueltas de patos en el mar, en donde disfrutó la gente más joven.

Patrocino los festejos el Centro Cultural San Pedro, con la colaboración de la Asociación de la Tercera Edad.

Exposición.—Durante todas las fiestas estuvieron expuestas en la sala de exposiciones del Centro cuatro preciosas maquetas, representando: una San Salvador de Artá, otra la Puerta de Serranos de Valencia, la 3.ª el Castillo de Bellver, y la 4.ª la Iglesia de la Colonia.

Las tres primeras fueron obra de nuestro amigo Miguel Aroca Rodríguez, y la 4.ª del polifacético jovencito Juan Martí Munar, que se nos va revelando como un gran artista. Por su juventud, y la perfección con que ha realizado su obra, nos hace pensar que se nos ha desatapado un genio, del que hay que esperar muchas cosas buenas en el futuro.

En cuanto a Miguel Aroca, como buen valenciano que es, lleva en la sangre la vena artística de su tierra, ya ve que bien asimilada, pues las obras expuestas son de una perfección y detalle asombrosos.

Preguntado desde cuando se dedica a esta rama del arte, contestó que empezó su afición en 1941 con elementos muy rudimentarios. Lo dejó al poco tiempo, reemprendiendo este «hobby» al alcanzar la jubilación en el año 1983. Comentando que habría tenido que invertir muchas horas para presentar un trabajo tan preciso, nos dijo que, dedicándole alrededor de 10 horas diarias, las tres obras le habían llevado unos 60 días.

Camping San Pedro.—Mucho ha perfeccionado sus instalaciones en este Camping, habiendo conseguido durante este primer verano llenar las 500 plazas de que dispone. Esto hace suponer que obtendrá grandes éxitos en próximas temporadas. Su ubicación y servicios son excelentes y es muy probable que, a medida que sea más conocido, aumente su clientela.

Hablamos con el dueño Sr. Gelabert, y nos explicó que el 15 de este mes se clausura la temporada, por lo que suponemos ya estará cerrado cuando vean la luz estas líneas. Tal vez quede algún vigilante y puedan practicarse juegos deportivos en sus canchas.

Club Náutico.—En el n.º 31 de esta revista, correspondiente a Agosto-Septiembre, hablábamos de la Escuela de Vela que se acababa

Club Náutico en fiestas.

de organizar en el Club. Pues bien, 20 alumnos han seguido el curso en la modalidad de Optimist, y se han notado sus progresos. En las regatas celebradas últimamente en Porto Colom participaron 6 unidades de la Colonia, clasificándose 3 de ellas dentro de la primera mitad de la tabla.

Las regatas entre los locales se han desarrollado con perfección y entusiasmo, por lo que se auguran buenas clasificaciones en el futuro.

Necrología.—Nefastos han resultado para los habitantes de la Colonia los meses de Julio y Agosto. En ese período han fallecido en la zona más personas que en varios años anteriores. Entregaron su alma a Dios D. Gabriel Massanet Cabrer, ex Ecónomo de Llubí y antiguo Párroco de la Colonia e impulsor de la reforma y ampliación de su Iglesia.

Siguió el mismo tránsito D. Gabriel Garau Flaquer, que llevaba ya bastantes años viviendo entre nosotros.

Lorenzo Planisi Capó, de sólo 44 años de edad, y con una muy corta dolencia, dejó de existir el 30 de Julio ppdo. Produjo

un gran hueco en la familia y entre los amigos y pueblo en general. Su carácter campechano y siempre servicial, se había granjeado la simpatía de la población. Se le conocía más por «en Llorenç de S'Aygo» que por sus apellidos, y a él acudían muchos colonieños y transeúntes cuando les escaseaba el líquido elemento.

El 20 de Agosto falleció también Josefa Fito Cantó, que si bien no residía ahora en la Colonia, había nacido y pasado su juventud aquí.

Deseamos que los familiares de los nombrados puedan rogar por sus almas muchos años, y reiteramos el pésame que les transmitimos directamente en su día.

Sugerencia.—En el torrente llamado de La Torre, y a unos ochenta metros del mar, existe una charca que produjo una fuerte riada hace ya varios años. El agua que contiene es sucia y nauseabunda y sería muy fácil de eliminar, llenándola de cantos rodados que existen entre ella y la playa. Una rampa permite un acceso fácil desde el Paseo del Mar, considerando que una pala mecánica podría efectuar el relleno del charco con los cantos rodados que existen en sus inmediaciones en no más de media hora, por lo que rogamos a las Autoridades Municipales que estudien el asunto y le den solución. Los habitantes de la zona lo agradecerán porque seguramente desaparecerán muchos mosquitos.

Colonia de San Pedro, Septiembre de 1988.

JOSE CANTO PLANISI

Carnisseria Ca'n Rafel

ESPECIALITAT
LLANGONISSA I BOTIFARRONS
ESTIL PAGÈS

Carrer Santa Catalina, 20
Telèfon 56 22 36
ARTÀ (Mallorca)

BAR - RESTAURANT

CA'N LLORENÇ

ESPECIALITATS:
PARRILLADAS - CUINA MALLORQUINA

C/. Sant Pau - COLONIA SANT PERE

ARTAnencs fora d'ARTÀ

NCF.

Nom: Julià Escanellas Carrió.
Malnom: Tet o Fulla.
Edat: 77 anys.
Ocupació: Retirat.
Casat amb Maria Tugores, germana del Pare Tugores del Convent.
Adreça: C/. Dragonera, 8A-2.ºB. Ciutat.

Se'n anà d'Artà per muntar una agència a Ariany. Després va passar per Palma on regentà algunes cafeteries. Varen tenir 2 al·lots, el major en Francesc va ingressar a la 3ª Orde i va ser famós com a cantant del grup «Los 4 de Asís». Va morir de mort repentina als 28 anys. El petit, en Josep també ens deixà fa 2 anys.

Quan vénen al poble solen parar a ca na Bàrbara Caldentey del carrer de Bellpuig.

Nom: GUILLEM FERRAGUT BLANES.
Malnom: Faro.
Edat: 50 anys.
Ocupació: Transportista.
Aficions: Tennis, futbol, llegir, pescar.
Adreça: Pintor Carlota, n.º 8.
Telèfon: 27 54 78.
Casat amb Catalina Morey.
Fills: 1 nin i dues nines, la major es Tècnica de Turisme i està col·locada a un hotel de Cala Millor.

Quan en Guillem tenia 12 anys i el seu germà Miquel cinc. Per la seva feina i el fet d'estiuejar a s'Illot gairebé no ha perdut el contacte amb el poble. De lleguda sol acudir al Club Príncipes d'Espanya del Polígon de Son Castelló on li agrada ferm alternar serioses partides de tennis amb altres més renoueres de truc. En Guillem es molt festiu i amic de la broma.

PARLAR BÉ
POC COSTA

Uns manen i uns altres creuen

L'afany de domini o el desig de poder són consubstancials a tota criatura viva. L'espècie humana, per descomptat, en va servida, fina al punt que les relacions individuals i col·lectives responen sobretot a una competència de rivals que pretenen dominar, tots a l'una, el món que necessiten —gent i natura—, només per sobreviure. Si hi agregam la llepolia de manar, el que té de gust i fins de passió (no diguem «hasta»), podrem entendre que el mon estigui organitzat en jerarquies fèrries sota l'antinòmia universal submissió-poder, de manera que, com diu l'adagi, els camins són dos: *manar*, per a uns (mo «mandar»), i per als altres, creure.

Per això mateix, resulta comprensible que parlem bitllo-bitlo del tema, amb una necessitat imperiosa, tot i que tals converses traspuïn incorreccions i mimetismes lèxics que faríem bé d'erradicar. Vegem, doncs, què en podem aclarir.

De bon començament, topam el «mando», admissible només en castellà. Com a significant, coincideix amb el nostre *comandament* en el triple sentit d'acció de comandar, d'autoritat per fer-ho i de conjunt d'òrgans de direcció en

el si de l'empresa o de l'exèrcit. Direm, per tant, *crit de comandament*, *posseir el comandament* o *l'alt comandament militar*, sense manllevar castellanismes. Altrament, en referir-nos a un individu concret a qui els espanyols qualifiquen de «alto mando», el designariem com *un alt comandament*, amb tota propietat i sense motius de vergonya.

Un segon terme, *mandat*, és nostre, certament —figura en el diccionari—; però l'àmbit d'aplicació no és equiparable al del castellà «mandato». Ambdós expressen, cadascun en el seu idioma, un contracte de representació o la cerimònia litúrgica del lavatori de peus, el Dijous Sant. Però, entre nosaltres, les accions de manar i els seus objectes són més aviat *manaments*, i per indicar el període en què hom exerceix l'autoritat, utilitzam *govern* en comptes de «mandat».

Quant a les espècies de comandadors, hauríem de fer fora els mots espuris com «jefe» enlloc de *cap*, tot exclouent «caudillos», «mandamasses» i «cabecilles», que substituiríem, si fos necessari, pels corresponents *cabdils*, *capitosts* i *caps de colla* o *de bandolina*. Per fi, l'afectat de comandara no seria «mandon», sino *manaire*, *comandador* o, *figuraradament*, *mestrès*.

Tots els altres, la immensa majoria, submisos, però no subjugats, adoptarem, si escau, la postura de *ferms*, *quadrats* o *fixos*; però mai del món la de «firmes». Si ho volen, ja hi romandran els forasters.

JOAN ESCANELLAS I LLINÀS

SAUNA - PISCINA - TENIS - SOUVENIRS

Restaurants / Bar

Club Casa Naval

Bodas, Banquetes, Comida mallorquina

BETLEM

Colonia de San Pedro

ARTÀ, MALLORCA

Teléfono 58 90 12

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO
VIALSA

J. Bernad, J. Zafra y J. Genovard

Ctra. Santa Margarita, 57 - Teléfono 56 26 35 - ARTÀ

UN PERBOC INSÒLIT

Segle vint. Lloc, Artà. Data exacte, no fa el cas. Protagonistes, un metge famós, filàntrop, gourmet ictiòfag i carnívor, remugador, sempitern fameller, iconoclasta dels dolors aliens i un apotecari sarcàstic, pellós, excels galindaina, purista verbal, amo i senyor de la fisonada.

En resum: Dos exemplars dignes del més urgent nomenclàtor de qualsevol poble agrait del personal de collita pròpia.

Un matí, el farmacèutic notà unes pessigolles per la gargameylla. Sense pensar-ho dues vegades acudí a consulta de l'insigne doctor.

«Mira. Tenc mal de coll». «Pots pensar. Això són morenes». «I jo dic que m'ha pegat en es canyó». «Ara tu sabràs tant com jo. Prepara aquest xarop i, dins dos dies, aniràs llati de ventre». «Molt bé. Què puc anar a fer aigües menors a sa teva dutxa?» «Si no m'has d'embossar sa canyeria des vater, ves'hi».

Mestres, l'home està qui està, fent la torniola dins la cambra de bany.

El metge, picat del joc, tingué la curiositat de conèixer la taranxa i el motiu del per què no sortia aquell belitre. Així que, bitlo bitlo, guaità el cap vegent l'espectacle de l'apotecari, calçons baixos, assegut a la gatxoneta per sobre un mirall el col·locat de pla sota el corporal forat negre.

«I ara que fas tros de betol»? «No res. Me mir ses glàndules».

ES SANTANYINER

PARAPSIKOLOGIA

«LA RADIESTESIA»

La radiestesia es tan antiga com la humanidad, los hombres primitivos tenían los mismos reflejos que los actuales, podían localizar el agua subterránea a distancia, hoy día ciertos animales tienen esta facultad, los animales han conservado un sentido que la mayor parte de los hombres han perdido o atrofiado por no utilizarlo; no voy a profundizar en historia radiestésica ni en descubrimientos solo trataré de dar un poco de luz a los que no ven claro el sentido de la radiestesia.

La palabra radiestesia significa, sensibilidad a las radiaciones, todo acto psíquico determina un reflejo fisiológico, este reflejo irradia por todo el cuerpo y cada una de sus partes que puede poner en movimiento determinados músculos y hacer que la varilla o péndulo se muevan a consecuencia de impulsos inconscientes.

Por herencia el cerebro lleva en sí los pensamientos de algunos grandes antepasados, de nosotros depende el hacer surgir ese precioso patrimonio de las profundidades misteriosas de nuestras células cerebrales. Estudios realizados por la asociación de radiestesistas de Barcelona coordinados por Joaquín Serrabona (psicólogo) en Neuropsicología de la función Radiestésica.

Que la Radiestesia no es en absoluto ningún fenómeno extraño, mágico, supranormal o sencillamente no es ningún fenómeno de lo que actualmente se califica de Parapsicológico, que la Radiestesia, debido a que la hemos localizada a nivel encefálico (es una función) del organismo viviente, por tanto y esto es muy importante no debemos de hablar del fenómeno radiestésico si no de (función) radiestésica. Por los estudios realizados queda claro que es absurdo hablar del poder de la varilla mágica o del péndulo o de cualquier amplificador de los que utiliza el radiestesista. La varilla o péndulo no posee ningún poder mágico, es el radiestesista quien posee la función radiestésica y por tanto, no necesita obligatoriamente de ningún instrumento. Varilla o péndulo es solo un amplificador de lo que detecta el organismo de la persona y nada más.

Debido al no funcionamiento de las áreas Psicosensitivas, para que al organismo le afloran la respuesta radiestésica es preciso que los lóbulos frontales dicten la orden de búsqueda (agua, minerales, etc., etc.) y que la respuesta producida a través de un reflejo condicionado de la persona.

Este reflejo condicionado puede ser a nivel motor (movimiento de la mano, que a su vez mueve el péndulo o a nivel vegetativo (escalofríos, hormigueos, vómitos, mareos, etc.). En el primer caso interviene el TALAMO y en el segundo el HIPOTALAMO con la consiguiente supervisión de los demás centros encefálicos ayudantes de esta función. Siendo consciente de la causa que motiva la reacción de la varilla o péndulo y haberlo detallado a nivel Psicología radiestésica, voy a entrar en el incógnito de las radiaciones o mundo invisible que nos rodea, mis estudios, prácticas y observaciones en la radiestesia me han inducido a buscar el motivo de tanta alteración psíquica en la humanidad, las dolencias crónicas que ni la medicina ha podido eliminar ni hallar la causa que las motiva ha sido labor que me he impuesto a través de la radiestesia. Se que existen lugares de fuertes concentraciones de radiaciones telúricas, en dichos lugares con mucha frecuencia hay desequilibrios psíquicos y dolencias crónicas, mi labor como estudioso de la radiestesia física y psíquica es ayudar a divulgar los descubrimientos en bien de la humanidad.

La influencia de las radiaciones telúricas es sobradamente conocida por la mayoría de los radiestesistas, de las plantas y de los animales la mayoría de plantas captan la preferencia de las radiaciones, si nosotros observamos las plantas nos daremos cuenta que su salud no es conforme en donde existen radiaciones telúricas. Generalmente los animales siempre que les sea posible nunca se acostarán sobre radiaciones telúricas, a excepción de los gatos, las hormigas y abejas silvestres que se cuelgan del lugar donde existen cruces de corrientes subterráneas de agua.

Los rayos atmosféricos nunca caerán sobre casa que esté aislada de corrientes telúricas, los rayos en días de tormenta siempre caen en lu-

gares donde existen cruces de corrientes subterráneas de agua, la ionización atmosférica producida por el cruce de las corrientes subterráneas de agua y hay gran profundidad entre una y otra.

Estudios radiestésicos realizados en colegios, se ha podido comprobar que la mayor parte de alumnos que tienen su pupitre emplazado sobre cruces de corrientes subterráneas, su desarrollo intelectual es muy bajo debido a la influencia de las ondas telúricas, al ser los niños más sensibles a las radiaciones telúricas, sería recomendable no tenerlos en sitios fijos en las aulas, cambiándoles de pupitre cada día, los ancianos al tener menos autodefensas sería muy recomendable antes de construir el hogar de la 3ª edad hacer una buena elección de su emplazamiento y se evitarían muchas dolencias psíquicas y físicas ya que en este mundo invisible que nos rodea tiene lugares (neutros) que son apropiados para la felicidad y el bienestar.

MIGUEL MOREY

REPORTAJES INFANTE

ARTICULOS PARA FOTOGRAFIA

MARIA SUREDA GINARD

D.N.I. 078.203.692 N

C/. Viña, 25

07570 ARTA - BALEARES

En Joan Boned en un dibuix a ploma de l'autor d'aquest reportatge.

p'en LAU

JOAN BONED NADAL, de Ses Pipes

En Joan estiuja a Can Pastilla. Adesiara ens reunim uns quans amics per devers es Picadero d'en Guillem Solivellas, on ens serveixen un arrosset que tira d'esquena. Panxa plena, solem substituir amb avantatge sa tradicional becaina per una mena de taula rodona entorn d'uns cafès ben carregats a un bar ran de la platja. En Boned és el cappare de la quadrilla. Amb la seva conversa pausada, agradosa, farcida d'acudits ens fa passar un bon horabaixa.

En Joan es un enamorat de les pipes i de tot quant les envolta. A més de fabricar-les amb procediments artesanals, ha publicat una bona col·lecció d'articles i de llibres on predomina la temàtica de la pipa, del món de les pipes, dels fumadors amb pipa. Des de que va traduir al català «El arte de fumar en pipa» de J. Verdguer, li editaren, un rera altre, «Las Pipas», «El Pipamerón», «Les Rondalles de la Pipa», (Ed. Moll), «Pipades i vivències» a la col·lecció Les Illes d'Or, a més d'innombrables articles i col·laboracions a diaris i revistes nacionals i estrangeres. Un bon dia va posar lletra a una cançó d'en Bonet de Sant Pere, també referida a la pipa. Va intervenir al II Congrés de la Llengua Catalana llegint una comunicació a la Universitat de València, en la qual es remarcava ferm la tasca d'un artanenc il·lustre, el Pare Rafel Ginard. Fou pregoner de les festes de Manacor, el seu poble nadiu i, per la seva popularitat va merèixer la concessió del «Siurell de Plata».

Una de les condicions que me posà al proposar-li la conversa fou la de no inflar les xeremies, pertant, deixam-ho en aquest punt i no el tendrem falló. Jo he aprofitat l'ocasió de passar junts un d'aquests sufocants capvespres agostencs per recullir del seu inextinguible repertori el que fa referència al nostre poble, a fi d'enllestir aquesta sucosa conversa que tenc el gust d'oferir-vos.

Diu en Joan: —Vaig néixer a Manacor el 10 de novembre del 29 i allà vaig viure fins devers els 12 anys. A Manacor va ser on vaig sentir parlar d'Artà per primera vegada. —Tot té una primera vegada. Sa primera vegada que sents parlar de Xina, de Xile, d'on-sevulla...—. Aleshores, des de la meua perspectiva infantil Artà fou, durant un temps, un lloc màgic... es tren que passava per Manacor anava a parar a Artà, es carrer d'Artà que començava davant l'Esglesia Gran amb una capavall accentuada; un carrer dret i llarg, d'una llargària que, en no haver arribat mai a on acabava, podia imaginar infinit; aidant tot això a crear aquell encanteri que jo havia fet d'Artà.

—Quan vaig visitar per primera vegada es teu poble, haaviem vingut a viure a Ciutat i anava a escola a sa gratuïta de La Salle d'es Pont d'Inca. Un dia es frares organitzaren una excursió a Artà, amb dormida a Sa Colònia i dinada a s'Ermita. I cap a Artà mos n'anàrem!. Allò de dormir fora mos il·lusionava molt. En aquell temps no se solia fer això de romandre fora poble. Record un fet intrascendent si vols, una pardaladeta podríem dir, però per a mí fou una feta d'aquestes que te queden per a sempre. Com que haviem de passar amb so tren per Manacor, es meus pares avisaren sa família perquè vinguessin a veure'm a s'estació. Era a principis d'estiu i encara quasi no hi havia figues, per això sa padrina se presentà an estren amb una capsa grossa de figues flors... mos ne menjàrem un parell, per tastar-les, guardant ses altres per menjar-les entre tots després de sa berenada que haviem de fer vora mar. Com estava previst, a s'estació d'Artà hi va haver s'amic des frare a rebre-nos i d'allà tiràrem cap a sa Colònia.

Jo, de totd'una anava tot més amb sa capsa de ses figues, però feia ben poc que caminàvem quan vaig veure que no seria capaç de dur-les a port. Tanta sort que ets amics, una estoneta un i una estoneta un altre m'ajudaren a tragar-les. Arribàrem a Sa Colònia, ben madurs, aturant-nos lo primer davant un figueral uberós amb unes figues grosses i apetitoses que feien goig. Asus-suaxí aquell bon amic des frare se girà cap a ell i li diu: «—Veü Don Francisco,

amb sos al·lots poden venir aquí i mengin ses figues que vulguin, que són molt saboroses». Jo vaig quedar de pedra, perquè ses meves amb tantes sacsades ja estaven mig esclafades i no feien menagera. Ses mirades dets amics col·laboradors flamejaven.

L'endemà, pujàrem cap a s'Ermita per dins sa muntanya en una excursió meravellosa i inolvidable.

—Joan, li dic, —i això de «ses Pipes» quines fons té?

—Idò mira —me respon— com què ses pipes són es meu «Modus Vivendi» i la meua fal·lera, m'encanta aquest mal nom. Això de ses pipes ho va començar mon pare —amb qui les meves vivències estan molt vinculades, no tot just per la seva condició de pare, sinó perquè també va ésser, per a mí, un mestre, un amic i un company de feina—, qui, al començament des Moviment, per motius polítics fou tancat a la presó de Manacor, on, amb altres companys de captiveri, començaren a fer pipes que, ja defora, va seguir fent tota sa vida, i jo amb ell. Penture he fet venir bé això per a dir que entre es qui feien pipes a Manacor també se'n contaven d'artanencs, com és ara, que recordi, l'amo en Gaspar Rayó, que era barber i un tal Bernad, de llinatge, que després anava de llenya (al meu compte devia ser l'amo en Tomeu Penteli) mantenint un i altre una amistad entranable amb mon pare que, adesiara, em parlava d'ells.

—Com pots veure per ca nostra sempre s'ha parlat d'Artà i d'ets artanencs... encara ara, per cert, a Artà hi tenc un bon amic, doctor Quatrecazes, catedràtic de Filologia a una Universitat de Portugal, que viu en es carrer Major, número 82. Es un home de gran cultura, de molts de sebres. Me diu que està encantat d'haver trobat aquesta casa en es poble. Aprofitaré l'avinentesa per enviar-li una forma abraçada.

El temps ha anat passant i per més de dues hores ens hem oblidat de la xafogor que avui ofega. En Joan, amb les seves contarelles tan distretes ens ha mantingut espavil·lats encara una estona més. Entradeta de fosca hem aplegat veles i cadascú ha pres per son vent. Jo a passar en net l'entrevista per tal d'oferir-vos-la d'hora i aquí la teniu enllestida. Esper que sigui del vostre agrat.

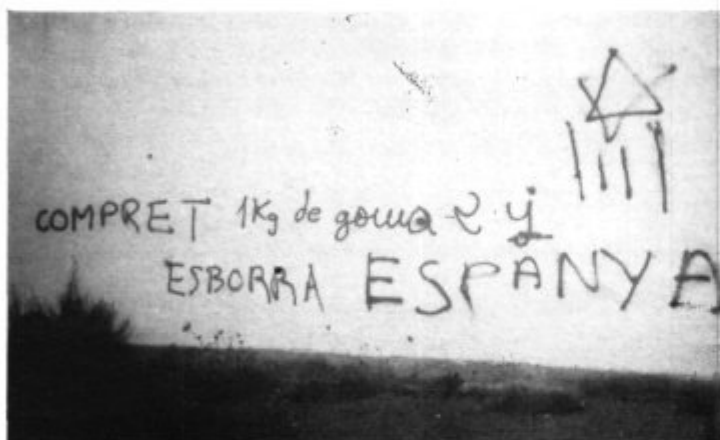

Devers el 42 hi havia poques serpentes per Sa Colònia.

REVOLTILLO ★ REVOLTILLO ★ REVOLTILLO

La senyora Costa exposà. Una de les mostres de retrats que més bé s'han pintat. Exemple: M. Gili, filla d'En Tomeu Sua, que pareix viure dins el quadre. Però el que és notícia en aquesta foto és en Pedro Sancho «Cusí» que no ha deixat mai de visitar qualsevol exposició que es faci a Artà.

Recordau aquell editorial que deia que es comença pintant i s'acaba terrorista? Llegiu bé la pintada. Aquests donarien la passa per poc que algú els seguis menjant «el coco». Havent-hi llibertat com la que hi ha, embrutar les parets és una gamberrada. S'ha de donar la cara. Agafau el bolígraf i escriviu el que hagueu de dir. La resta és brutor.

Una de les quadres millor acondicionades de Mallorca és la que té Damià Ginard (Camunyes) amb exemplars que obtenen victòries a Manacor i Ciutat, a més de les de dins Son Catiu a Artà. En aquest número parlem de la gran afició hípica del poble. Damià és un dels principals impulsors.

Es Preber (Majúscula) d'En Porreres que ha crescut un metre més. És la segona vegada que el duim a rotlo i és que val la pena mirarlo-se. Joan Febrer ha nom el qui el cuida i aquí el tenim vora la planta i la seva dona, Blanca.

Enhorabona al nostre paísà, Tòfol Santandreu Ferrer, ex-capità de trànsit de Balears que ha ascendit a Comandant de la Guàrdia Civil. Podem endoblar l'enhonorabona per haver quedat destinat a Palma.

NUEVO
MODELO
A - X

TALLERES MIGUEL MOREY

AVDA. FERROCARRIL, 5 - TELF. 56 21 20 - ARTÀ

NUEVO SERVICIO OFICIAL CITROËN

Ahora financie su nuevo vehículo o furgoneta CITROËN al 5%

VENGA A VERNOS Y SOLICITE INFORMACIÓN

REVOLTILLO ★ REVOLTILLO ★ REVOLTILLO

Pocs paperins per les festes. Valdria més no posar-ne. Festes animades que glosam a una altra banda. Qualque presa de pèl com La Iguana que mos va fer un Molière d'afecionats mediocres que és el pitjor que es pot fer. Val més esser dolent que mediocre, i aquesta gent sols no pot fer teatre dins un corral.

No en teniu. Els buits no tenen pàtria ni foganya. Sols tenen por.

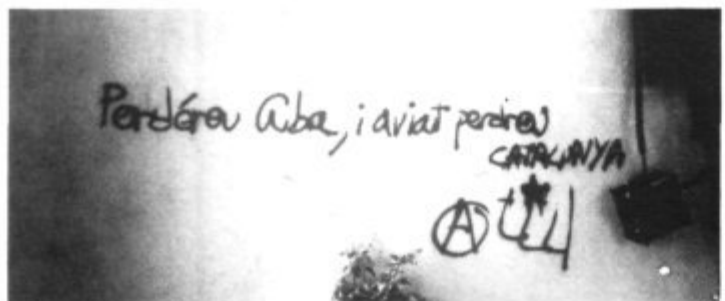
Davant la banca, però el que ells venen són els FORDS. Pot ser el nostre administrador mos renyi per fer propaganda sense cobrar, però l'elegància s'ha de mostrar i no és estrany que en Bernat i N'Apolònia tenguin tants de clients a dins el poble. La marca és bona, però els venedors tenen «classe».

La nissaga de Can Faro continuadors que seran qualque dia dels seus pares Bernat i Antònia. Alegria, bon humor i una gran cuinera. Vet aquí el secret del triomf del Celler de Can Faro.

S'urbanitzarà Bellpuig. El moment de la trobada amb el Sr. Truyols que ens va donar la notícia. Parcel·les grans, urbanització singular i tal volta l'església de Bellpuig sigui regalada a Artà. Déu vulla que no s'hi trobi un dragonet estrany dins la garriga de Bellpuig, perquè prest tendrem el GOB fent renou per dins Sa Plaça. Som ecologistes, però Déu mos guard de segons quins!

Continuam amb les pintades. Que perdrem Cuba? Qui fa va perdre. Que perdrem Catalunya. I que tenim a veure els mallorquins amb Catalunya. A part que escrivim el mateix idioma, me pareix que res. Us heu equivocat de paret, d'espai i de professió.

**Ferreteria
ascual**

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 56 23 92
ARTÀ - Mallorca

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN
PINTURAS • BRICOLAGE
SERVICIO DE ALQUILER
HORMIGONERAS - COMPRESORES
GENERADORES - MONTACARGAS
M. DISCO - ETC.

Ferreteria SAN LORENZO

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

REPORTATGE

Res no neix per generació espontània.

Aquesta gran afecció hípica que se respira pel poble d'Artà no existeix per casualitat, la llavor llançada dins el sembrat de la història té l'arrel a les antigues possessions, hereves a la vegada dels rafals sarraïns.

Procuraven fer els amos de tenir cavalls i egües procedents de les guardes que pasturaven càrritx per dins la muntanya.

L'amo En Guillem de S'Ametlerar.

Durant la setmana les bísties llauraven pels sementers. Els dissabtes enganxades als carretons, grasses i lluentes trotaven per camades i camins, confluint a la Vila.

Els carretons il·lustrats del mateix dia, contenien la madona i la mainada.

Ben plantada ella en el seient vora l'amo, brillant el cutis d'aigua de pluja i sabó d'olors. Els nins embellien en els banquets de darrera.

Les pedres espirejaven al contacte de les ferradures i trobant un reclau, cedien les molles del carretó, amb gran perill de bolcar. El cavall o l'egua trotaven per tal d'arribar davant del de qualsevol altre lloc veí i que indefectiblement trobaven els dissabtes a posta de sol.

I naixien els desafiaments.

—«Dissabte que ve te donaré pols tot es camí».

—Pots fer comptes! Et passaré davant i sols no em veuràs quan passi.

I el que començava de broma, brufant amb una copeta d'aiguardent, acabava de vegades molt seriosament jugant-se l'honorilla i fins i tot el cabals.

Mes tard començaven a disputar-se els premis de les festes majors, i acabà per reglamentar-se les carreres de trot. Es construïren els hipòdroms oficials i es codificaren les messions.

D'aquí va sorgir aquesta velera d'unies gents pageses fins a l'arrel que crearen el seu oci i la seva passió a l'entorn dels animals que els auxiliaven a conrear les terres.

Es pot dir que a part de la feina usual, vivien per a la competició.

D'una d'aquestes famílies en fou fundador l'amo en Guillem Pascual Fang, de S'Ametlerar. Fou el propietari de l'egua del nostre reportatge que va fer història, encara recordada dins els estaments d'Artà.

Cases de S'Ametlerar.

Na Glòria

NA GLÒRIA DE S'AMETLERAR

Encara cova ben endins de En Pedro, el fill major de l'amo En Guillem, l'afició als cavalls, renovada ara per fer costat al seu fill Gabriel, que no desmenteix la seva nissaga. Aquesta nova renai-xença no apaga, més tost reviu el record de Na Glòria.

Com veureu, altres cavalls han conformat part de la seva vida, però el cert és que Na Glòria tenia un carisma especial.

El seu correr elegant, la seva velocitat i aquella darrera recta quan l'anima-

Pedro Pascual.

VENDA DE L'ARTÀ

LIBRERIA BUJOSA

JUANA SASTRE

SURTIDO EN MATERIAL ESCOLAR

Cardenal Despuig, 3
Teléfono 56 25 48
ARTÀ

Papelería

Objetos Regalo y Juguetes

BARBARA SANTANDREU SUREDA

MIGUEL FUSTER PICO
Taxi Cala Ratjada n.º 29

C/. Antonio Blanes, 13 - Tel. 56 22 12 - ARTÀ

let tenia la meta al davant i s'allenguia allargant la cua, fan irrepitibles aquells moments.

En Pedro es casat amb Antònia Carrió Esteva.

De Sa Cova, a qui també li ve de casta l'avior de pagesia. Etxerevida i parolera ambdós estan com deiem molt contents perquè un fill seu ja hagi aregat i conegut la mel del triuñf enguany per Sant Salvador amb Menfis, l'egua que juntament amb ell vos mostram a la fotografia.

Menfis.

S'encadenen, doncs, els records amb l'actualitat i assistit en Pedro per la xispa improvisadora de N'Antònia dient:

Monpare ja preveia que es cavall mallorquí havia de renovar la sang i ja teníem un exemplar importat. Nomia Vilandro i enganxat en es carretó volava més que no corria per a venir a La Vila. Quan jo i es meu germà Guillem tornàrem més grandets ja mos va comprar un cavall de carreres que tenia per nom Hispano. Feia l'40.

Poc, pel temps d'ara.

Has de tenir en compte moltes coses. I lo que te diré ara també va pel temps que feia. Na Glòria. S'entrenament, s'alimentació, ses atencions, ses quadres, sa blanesa de sa pista no és igual ni tan sols s'hi assembla. Per això mai no es poden comparar ses vies d'ara amb ses que feien en es meu temps.

N'Antònia hi afegeix.

—Tota quanta peladura de tomàtiga

i pastanaga fas la guard dins sa gelera. Són vitamines per l'egua des meu fill.

—Bé, parlem-ne, de Na Glòria.

—Va fer època dins Artà, i dins tota Mallorca.

—A qui la compràreu i què va costar?

—La compràrem a En Tomeu Llobet, i perquè puguis fer-te comptes del que en pagàrem te diré que fou l'equivalent a quatre bísties bones.

—Li veieu un pervindre.

—La preparàvem per a córrer el Gran Premi. Es primer any que le teníem, per Sant Salvador feren carreres a Son Fang. La hi duguérem, però no va poder prendre-hi part perquè estava prohibit que se corregés cap carrera abans d'anar en es Gran Premi.

—Què va passar en el Gran Premi?

—Féu segona. Resultat: Gas de Llucmajor, Glòria i Gavilan. Com veuràs, la mateixa inicial, com correspon al bestiar nascut el mateix any.

—Vos va donar moltes alegries.

—Moltes!... i qualque disgust. A lo primer la manava En llobet, després la feia córrer jo.

Efectivament, ¿qui no recorda aquelles carreres de Na Glòria en les quals En Pedro li anava parlant quasi sense fer ús mai d'es fuet. «Hala Glorieta» «Venga que ja és nostro, Glorieta».

—Era una egua que quan corria ella ets altres quedaven com acopats. Si anava bé guanyava sempre.

Ja ho hem dit, però no ens cansam de repetir-ho Na Glòria tenia carisma. Quan feia les voltes d'escalfament, tothom ja es fixava en ella. Era elegant de si.

Un any a s'hipòdrom de Bons Aires férem una carrera on arribàrem a sa meta amb un germà de Na Glòria, Homero. Es públic s'aixecava dret i lo bo és que no saberen qui havia guanyat. Més de mitja hora vàrem esperar per a sebre es veredict del Jurat. No hi havia foto-finis com ara, i no sabíem a qui des dos havien de donar per guanyador.

A la fi vinguerem a dir-me de part d'un senyor molt important, si me conformaria amb so segon. Jo estaré conforme amb el que aquest senyor disposi, me donaren per segon, però Na Glòria va tenir ets aplaudiments de tothom, i aixó que pes públic hi va haver més de dues qüestions. Te dic que havien corregut a tentipotenti.

—Amb això de qüestions, sempre n'hi ha hagudes, i rivalitats irreconciliables.

—Tot està oblidat. Te referies quan me tancaren a Son Servera. Són coses de ses carreres. Jo sé que dins sa recta me sobrava per a passar i no me deixaren. És clar que en aquell temps era més bo de fer encendre's i pasava lo que passava. Avui som amic de tothom i si continua sa rivalitat és purament esportiva.

—Dins ca nostra no es parla de res més que de cavalls. Estam molt contents sa mare i jo que un fill nostre continuí.

Antònia Carrió Esteva.

—Efectivament, diu N'Antònia. Mos fa tornar joves.

—Després de Na Glòria tengueren un altre cavall?

—Ja hō crec! En Cantumach. Vint-i-nou o trenta anys. Bon cavall i també era guanyador moltes vegades.

En Pedro parla i compta amb un entremaliat de dates amb un entusiasme que fa comprensible aquesta quimera dels cavallistes artanencs.

I, allà dalt, dins l'espai, els ferrets, els cavalcadors, els cavallistes, gaudeixen en el contrallum, d'albirar la figura de Na Glòria trotant cap a l'infinit, en el cel particular dels egüins.

Vertaderament hi ha essers que vénen a la terra per a donar gust als seus coetanis.

Na Glòria fou un d'aquells sers escollits i quedarà sempre dins el record dels qui tinguérem la sort de veure-la participar en una carrera.

S. GUISCAFRE

ORIENT EN ARTÀ

Calle Santa Margarita, 82 - ARTÀ

KUNG-FU - KARATE
GINNASIA

Mantenimiento y 3ª Edad

CULTURISMO

TIENES A TU DISPOSICIÓN EL GIMNASIO
DURANTE 16 HORAS AL DÍA, 26 DÍAS AL
MES POR TAN SOLO 3.000.- PESETAS.

AHORA PUEDES CONSEGUIR ¡MUSCULOS DE ACERO!

ESPÈCIMENS ARTANENCs

Indubtablement la Seguretat Social ha donat pau i tranquil·litat als beneficiaris que es poden permetre el luxe de descansar baix dels arbres de Na Batlessa. Aquí teniu En Toni Coves, en Sebastià Ginart (Gallineta), Vicens Navarro, Pere Miquel Jardí de Son Doblons i l'amo En Pere Murtó. Conradores que passen les hores contant fets d'aquells temps ja fuits per a sempre.

Club de la Tercera Edat. Bones cadires i la felicitat d'En Pinet, En Tomeu Barrines, En Julià Xoroi i en Joan Melindro, l'amo de Son Morei.

Davall aquella envelada un xic tercermundista s'hi passen les hores d'estiu fent tuti subhastat. O tal volta sigui escambri, Ramiro, Truc o Amarilla. El cert és que en Pep Ribot, En Miquel Pipo, En Jaume Valent, en Tomeu Seu i l'amo En Toni de Sa Font tenen tota la pinta de passar-s'ho bé.

I a s'altre costat, en Miquel Pinzell i l'amo En Guillem Creuella, també amb les cartes a les mans. I tantes me'n diguis, sols que no em feris.

En Bernat Randa ha aplegat la guitarra. Sa «Nit Pagesa» té amb ell un tocador com ja no n'hi ha. Quan canta improvisant, se l'ha d'escoltar. En Bernat fa anar el ball ben envirnat sols amb la saviesa i el «fling» heretat del seu pare Andreu.

Vat-lo-t'aquí, En Toni Crespí amb Na Marisol sa millor egua de sa quadra d'En Camunyes. Equí i home conformen una de les característiques de l'ARTA D'AVUI: la gran cabòria de l'hípica.

Fotos: SARASATE. Comentari: XEREFÍ

SA FIRA

Aquell invent que se tragué de sa màniga quan Joan Amorós (Sopa) fou batle d'Artà, ha anat prosperant, i cada any el segon diumenge de Setembre celebram a Artà, Sa Fira. De cada dia hi ha manco conradors, però sa fira es mes polenta. Quasi, quasi com aquella fira andalusa. Mos gastam diners en comprar coses per foravila quan ja queda molt poca foravila.

Cavalls! Cavalls! Mostra de cavalls a Sa Plaça d'Es Mercat. En Toni Rai, l'home que se n'entén com ningú ven paperetes per rifar un animal que incrementi les nombroses quadres que hi ha dins Artà, i el nostre col·laborador Tomeu Femenies mira l'objectiu, somrient.

Maquinària Agrícola davant Comercial Artà, i la rialla fresca d'En Joan de Carrossa. Una fira modernitzada per l'evolució del temps. Tractors i motocultors. El que abans es llaurava en una setmana, avui es fa amb una hora. Cada u parla de la fira segons li ha anat. El riure d'En Joan ho diu tot.

Altra volta els iconoclastes embrutant les parets. Sabran l'alt significat de la paraula embrutadora? Ben segur que un anarquista de veres, mai embrutaria la paret dels seus veinats. La foto d'En Sarasate ens ha paregut escaient per un dia anàrquic com és la fira d'Artà.

Es boc de Els Olors. Mostra de boc a la Gran Via i d'entre ells aquest gloriós exemplar. Diven que la ramaderia cabrum denota una explotació deficient. Però i tan saborós com és un cabridet rostít o posat a les panades? La carn és tal volta més obscura, però i el gust? Que ens perdonin els vegetarians, però qui no ha tastat un cabridet a la brasa no sap res de les glòries humanes.

En Toni Pascual de Sa Ferrreteria amb cara animada. No debades és un dels comerços que van bé dins Artà, i per la fira ocupa l'amplària del carrer: formigoneres, motoserres, alternadores i tota una gama d'eines que fan compra.

Fira d'Artà 1988.

La màquina de retratar d'En Joan Sarasate ha immobilitzat uns moments per a la història.

FESTES

Foren bones i animades. L'estampa clàssica del pal ensabonat de Sa Placeta d'Es Marxando.

No faceu sofrir els animals. Els organitzadors s'haurien de modernitzar. Abans, molts d'anys abans, agafar un pollastre viu era un premi. Avui és manco que res. Els premis han d'esser d'acord amb l'actualitat. Posau-los una bicicleta, una màquina de escriure, una mobilette, si voleu. Però no ensenyeu els nins a martiritzar els animals. Són coses que demostren l'endarreriment dels qui fan tal cosa. Aquesta imatge val per mil paraules. No faceu sofrir més els animals.

Esclafits i Castanyetes fou l'agrupació que es va fer càrrec de desenvolupar la festa pagesa. Quan podrem veure les dues agrupacions locals ballar en pau i harmonia? És un altre símptoma d'endarreriment les capelletes i els menyspreus. Ballan plegats, perquè tanmateix estan condemnats a viure junts.

Salero en la nit pagesa. A Na Maria ningú no li pot negar el que li agradi el ballar. I no se'n deixa un en tota la vetlada.

Concert de la banda. Tomeu Ginard, dirigint una banda renovellada amb saba nova. Què serien les festes sense música?

I el circuit. El més antic d'Espanya. Sols la Guerra Civil va impedir que se celebràs durant tres anys. El trenta-nou, però tot just acabada la guerra, en Tomeu Flaquer el guanyava. I fins ara es mantén ferm, i potent. El circuit de més primes de tots els que es fan a Mallorca.

Taller: Carrer de Ciutat, 74
Particular: Na Caragol, 4
Tel. 56 24 82
ARTÀ (Mallorca)

Carpinteria
Metàlica
y Cristaleria

MATEO FERRER

SOCIALES

ENLACE

LLITERAS-ESTEVA - LONGAS LACASA

Constituyó un acontecimiento el enlace celebrado en la Iglesia de los Padres Franciscanos, hermosamente decorada por nuestro artista Pep Forteza, de Pedro Llitteras Esteva, actuario, auditor y economista, hijo del conocido industrial «Toni de Sa Central» y de «Maria de Sa Bedeia», con M.ª Angeles Longás Lacasa, licenciada en Filosofía y Letras sec. Historia.

Ofició Monseñor Damián Nicolau y efectuó el desposorio el Padre Miguel Ramón, T.O.R.

Pulsó el órgano el célebre compositor Josep Ros, director actual de la capella de Son Servera y que lo fue de la de Manacor.

Actuaron de testigos por parte de la novia: Isabel Longás Domenech, Mariano Longás Domenech, Elena Lacasa Serrano y Jesús Lacasa Serrano.

Por parte del contrayente, Monserrat Sandandreu, Antonio Cursach, Sebastián Llitteras y Melchor Vives.

Fue servida una cena en el Eurotel.

La gentil desposada es natural de Villanueva de Gállego (Zaragoza) y es la autora del libro «Archivo Municipal de Villarroya de la Sierra» editado por la Diputación General de Aragón.

NEIXAMENT

La llar del nostre amic José M.ª Sánchez, Maitre de l'Hotel Borneo de Iberotel, Cala Millor i de Margalida Pomar Bru-

net va aumentar per quinta vegada el dia 22 de juliol amb un nín al que posaren el nom de Josep.

La nostra enhorabona al felix matrimoni.

REMODELACION EN LA BANDA DE MUSICA ARTANENSE

Nuevos avatares se avecinan para nuestra banda de Música de la que cesó por petición propia el que era director Bartolomé Ginard Palou. Parece ser que debido a sus muchas ocupaciones no le permitían dedicarse con el ahinco que hubiera deseado

Antonio Picó Gili.

a la banda de la que, no obstante seguía formando parte, colaborando juntamente con Miguel Fuster con el nuevo director Antonio Picó Gili.

Asimismo se ha constituido una comisión gestora que preside Pedro Mestre Roca cuya misión es llegar a la constitución de un Patronato que a su vez forme parte de la Federación Balear de Bandas de Música en vía de formación.

Todo ello debe redundar en la potenciación de esta parcela cultural que forma parte del acervo de nuestro pueblo.

Nuevas partituras, ampliación de repertorio, ganas de trabajar de la Comisión Gestora y del nuevo director que redundará sin duda al continuar la labor realizada

por su antecesor, en el prestigio de nuestra formación musical, como sabemos repleta de savia joven.

Pedro Mestre Roca.

El año que viene contaremos con la banda para la procesión del Santo Entierro el Viernes Santo.

La nueva junta está integrada además por Francisco Forteza como secretario y los vocales Miguel Morey colaboración del Artá y Francisca Carrió del Bar «Es Monument».

BODAS DE PLATA MATRIMONIALES

El último día del pasado Julio se celebró en la Iglesia de los P.P. Franciscanos la ceremonia de conmemoración de la boda de nuestros amigos y suscriptores Antonio Nebot Llinás y Francisca Fuster Sancho cuyo enlace tuvo lugar el once de julio de 1963. Veinticinco años de vida matrimonial cuyo fruto puede contemplarse en la fotografía en la que aparecen con sus hijos Miguel y Toñy. La misa conmemorativa fue celebrada por el P. Bernardo Nebot T.O.R. hermano del cabeza de familia. El ágape se celebró en el Hotel Los Pinos de Cala Ratjada.

A las numerosas enhorabuenas recibidas por el matrimonio, unimos la nuestra muy afectiva.

COEXA

EXCAVACIONES, PAVIMENTACIONES
DESMONTES, ETC.

Juan Sebastián Elcano, s/n. Teléfono 56 48 29
CALA RATJADA

Imprimeix:
Impremta Politécnica
Carrer Troncoso, 3. Palma
Dipòsit Legal P.M. 203-1983

Col·laboradors: JOAN ESCANELLAS LLINÁS, LAU, JOSEP MELIÀ, BONET DE SES PIPES, SANTIAGO PERE LÓ, MIQUEL BOTA TOTXÓ, BERNAT CIFRE, MIQUEL MOREY LLITERAS, ANTONIO GINARD CANTÓ. • Maquetatge i dibuix: ARPO, JOSEP FORTEZA HIDALGO, JOAN ESCANELLAS GENOVART, CATALINA JUAN BRUNET • Fotografia: JULIO INEANTE NAVARRO • Repartidor: JOAN BUJOSA TOUS • Coordinació: ARTURO POMAR THOMÁS, SERAFÍ GUISCAFRÉ GENOVART • Coordinador a Palma: MIGUEL LLODRÀ PASCUAL.

Dolores Costa, sempre capdavantera, amb una qualitat fora del comú, amb el gènere més difícil de la pintura: el retrat. Qualque paisatge i l'èxit que sempre assoleix, exposa per les Festes a la Caixa de Pensions.

Aina Maria Lliteras que veim acompanyada del seu germà Antoni, oficial del Parlament Balear i el Dr. Corrales, va exposar a Can Cardaix una mostra de les ceràmiques amb tota l'acceptació que la seva feina es mereix. Enhorabona!

Màscares i macranés a la Residència per a Persones majors. Tal volta no és el lloc adequat perquè valia la pena el treball dels expositors.

Hem de felicitar altra volta En Jeroni Ginart (Murtó), tant per l'originalitat com per l'obra ben feta. A nosaltres particularment ens enlluerna aquesta evolució de les formes aconseguides amb «La Roda», i no en parlem dels treballs grossos, més complicats i resolts amb harmonia i bon gust. Enhorabona!

Confección Caballero y Cadete - Decoración - Tejidos
Géneros para el Hogar - Suministros Textiles Hostelería

COTEX
LUIS FERRER SUREDA

C/. Ciutat, 39 - Tel. 56 22 37 - ARTA (MALLORCA)

AUTOVENTA MANACOR

COCHES DE OCASION

Servicio

FIAT

Avda. Junípero Serra, 50
Teléfono 55 01 61

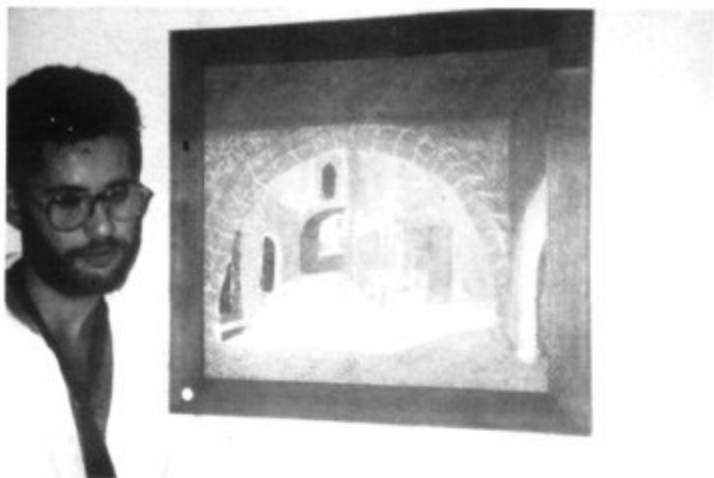
07500 MANACOR (Mallorca)

No podem deixar passar per alt la categoria del pintor manacorí Miquel Brunet que a Vova-vora ens va mostrar les seves darreres obres que són les d'un mestre. Pel que veim, Miquel Brunet estava satisfet de l'acollida que Artà li donà per la seva obra.

Que en direm de les escultures de Rafel Caldès que exposà conjuntament amb Miquel Brunet a Vova-Vora? Una prova del que es pot fer amb els volums i les suggerències que a l'esperit pot aportar la modelació senzilla, sense barroquismes ni detalls inútils. Una exposició que haurà fet pedagogia dins Artà.

Per Forteza. Vet aquí un nom per al pervindre. A quasi tots els estaments es coneix el bon gust i la feina de l'artista i decorador. Ell, però, es troba a gust dins el quefer del que en diven collage. Es tota una prova del futur que l'espera i que a Na Batlessa ja fou present.

Per la fira, Francesca Terrassa Quetglas a caseva. L'acurada casa que vol ulls per a mirar, la mostra de racons artanencs, inspirats i lluminosos.

Una mostra que no pot faltar pel Setembre, i que fa que l'art de Na Francesca sigui adquirit i admirat pels seus paisans. Enhorabona.

Comercial ARTÀ

EN COMERCIAL ARTÀ ENCONTRARÀ LAS
TRES COSAS QUE USTED BUSCA:
SERVICIO, CALIDAD Y PRECIO

EXPOSICIÓ I VENDA:
Carrer de Ciutat, 46 - ARTÀ

Per més informació: Cridar al Tel. 56 21 48

MOTOCULTORES (CONDOR)
MOTOSIERRAS (MONDIAL Y OPEN)
SEGADORAS HIDRÁULICAS (ZAZURCA)
SEGADORAS ACONDICIONADORAS (ZAZURCA)
REMOLQUES ESPARCIDORES
REMOLQUES ENSILADORES
EMPACADORAS Y ROTOEMPACADORAS (BATLLE)
CUBAS DE VACÍO
BARRAS DE CORTE
BOMBAS PULVERIZADORAS
ROTOCULTIVADORES

NECROLÒGIQUES

HA MORT DON GABRIEL MASSANET, PBRO.

El passat 24 de Juliol morí a la Colonia de Sant Pere don Gabriel Massanet. Era natural d'Artá y havia complert 81 anys. Havia estat Vicari de la Parroquia d'Artá, Vicari «in Capite» de la Colonia de SantPere i durant quasi un quart de segle Rector de Llubí. Don Gabriel era entre noltros com una reliquia, doncs ell es pot considerar com el darrer capellà de la generació artanenca que ens forma abans del Concili Vaticà II. Tret de les mateixes arrels del poble, don Gabriel va esser sempre un homo del poble, bondadós per tots, i interessat per els problemes del poble. El 7 del mateix mes que morí, els capellans artanencs li feren un petit homenatge a l'Ermita de Betlem d'Artá, i aquí el veim en el centre de la foto, envoltat d'aquesta altre generació de capellans artanencs que, malgrat alguns ja tenen els cabells blancs, si es que en tenen, es poden considerar una generació que ha assimilat tot el que ha vingut després del Concili. Son —drets—, i començant per l'esquerra en Colau Xina, Rector de Can Picafort, i periodista; en Toni Gili, Rector d'Algaida, i historiador; en Jaume Solivelles, Rector de Santa Creu de Palma, i fill de don Jaume, que el tenguem a Artá de Metge molts d'anys i que encara es viu, i per molts d'anys, i en Jaume de sa Caixa, capellà que ha servit a la Parroquia d'Artá i aten ara als Ermitans de Betlem, i fill de l'amo'n Tomeu de Sa Caixa, homo bo, com pocs n'hem tengut com ell. Assaguts tenguent al mig a don Gabriel, els dos Joans Serveres; un, Rector de

la Parroquia de la Santíssima Trinitat de Palma, i l'altre Vicari de Son Cladera de Palma i professor del col·legi de Sant Josep Obrer. No pogué assistir en Sebastià Mesquida, Barraca, professor de Teologia del Cetem, escriptor i altres coses més.

Com veis, la sotana va desapareguent d'entre noltros, però encara hi ha corda perquè tenguem qui ens celebri una Missa i un Funeral, però, què passarà quan tots aquests joveçants que tenim a la foto, que ja no son tan joves com voldrien esser, s'en vagin al cel, com ara ho ha fet don Gabriel?

A veure si surten d'Artá, vocacions de capellans. Que es ben hora. O es que, com vol Na Tather, prest vorem dones, ordenades de Preveres, al front de les nostres Parròquies, i fent-nos uns bons sermons i homilies. Lo que veurem encara, germanets...!!!

(N.P.)

MARIA ESTEVA GINARD

Un altre sentiment d'imptència per donar el condol a aquesta apreciada família d'En Jordi Cabrer.

La seva esposa, Josepa Fito Cantó, va morir als 65 anys, el dia 20 d'agost.

Donam el més sentit pesar a tota la família i creim adient publicar els versos que ha dedicat en Jordi a la seva esposa.

SENTIMENT DINS LA CASA MEVA PER LA MORT DE LA MEVA ESPOSA JOSEFA

Oh caseta meva vestida de dol!
tu m'acoquines quan estic tot sol
Es canari no canta, sols se respira tristor
a casa meva es nota l'enyorança i la buidor.
Na Josefa, donava vida, vida plena d'il·lusió
i a tothom agombolava dins l'alegria i l'amor.
Enmig de l'angoixa sentim gran consol,
perquè Déu Pare la té dins el seu redol.
Benaiguem el pare i el seu sant nom;
i acatem sempre lo que de noltros vol.
Aixequem l'ànim; no perdem el nord...
Jesús es, camí veritat i vida, i el nostre conhort.
Dins la nostra senzillesa acolliguem la gent,
que és molt digne el seu acompanyament.

El día tres de Septiembre falleció en su domicilio doña María Esteva Ginard (Fulla) a los 88 años de edad. Era viuda de D. Rafael Piris Massanet.

A sus hijos Vicente, gran animador de las excursiones artanenses, Juan, Guardia Municipal: Rafael que fuera gran jugador de Futbol en el Baleares, Mallorca, Granada y Español, les damos nuestro sentido pésame. Descanse en Paz.

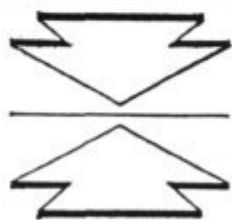
...oh caseta meva vestida de dol!
tu, m'acoquines quan estic totsol.

Artá, 28-8-88 JORDI CABRER FERRER

JUAN CARRIO TOUS

Hay ocasiones que el pergueñar una necrológica incide en el ánimo del redactor de una manera especial. Tal es el caso de Juan Carrió Tous (Rector) que era nuestro amigo, al que tratábamos casi a diario y al que habíamos cobrado gran afecto. Juan era, fundamentalmente, un hombre bueno. Tenía cincuenta y nueve años y falleció el 9 de Septiembre. A su esposa Manuela Viejo y a sus hijos Francisco, Margarita, Eugenia, Juana y Manolita, nuestro más sentido pésame.

CENTRE DE RECOONEIXEMENT
METGE - PSICOLOGIC
ARTÁ

**certificats metges per
permís de conduir i
llicència d'armes**

Avinguda Ferrocarril, 2, 1.er
(Damunt Bar Almudaina)
ARTA

OBERT
DILLUNS I DIMECRES
DE 17 A 21 H.

LA BANDERA DEL SEÑORIO

D. Antonio Cano

El uno de enero de 1918 y después de medio año de fecundísima labor municipal, D. Antonio Cano García entregaba la vara de mando. Finalizaban, así, seis meses de hermosa entrega en favor de un depauperado pueblo, carcomido por la desgana y los personalismos, que convertían los plenos oficiales en auténticos teatros de repugnantes insultos dignos de la más cara apología blasfematoria.

Para poner fin a tamaña indecencia, el Sr. Cano (con el absoluto beneplácito de los artanenses), desde la primera semana de su mandato, puso a la Brigada de camineros municipales a limpiar toda la villa, acequias vecinales, fregar, dos veces por semana, los lavaderos públicos, el drenaje correcto de cloacas y albañales, así como también acabar con el insalubre vicio de echar aguas residuales por las calles.

Promulgó la idea de conceder subvenciones para la construcción de cisternas.

El peso municipal de cerdos, ubicado delante del Convento de San Antonio de Padua, fue, asimismo, erradicado para dejar a punto la reconstrucción de la actual escalera.

No tuvo reparo alguno en clausurar grifos particulares de «clase alta». Ello suponía mayor igualdad en el consumo de agua potable.

Cuando abrió los libros de contabilidad, dióse cuenta de la gravísima situación económica. El activo disponible ascendía a 4.216 pts., pendientes de cobro por parte del Recaudador y las obligaciones a pagar, sumaban 5.321 pts.

Con mano de hierro, hizo pagar a los morosos de siempre. Pronto quedó normalizada la balanza consistorial. Semejante hazaña, fué un prodigio de austeridad luliana.

A D. Antonio se le deben: Contrata de la Iglesia de Santa Catalina, s'Esglesieta», como escuela de niños. La consignación en el presupuesto de 1918 de 7.000 pts. para la compra del solar de la Escuela Graduada. Los proyectos de un abrevadero en la carretera de Santa Margarita, el ensanche de la carretera Nueva, de la carretera de Son Servera, cubrimiento de la acequia d'es Cos, cuyas aguas contaminantes recalificarían en la depuradora del Millac, mediante pozos negros. Apertura de la calle Pureza hacia el camino de Capdepera, que facilitara el inminente acontecimiento de la futura llegada del ferrocarril, etc.

Hasta aquí, a grandes rasgos, lo que concierne a su tarea del último semestre de 1917. Omitimos, adrede, sus diferentes pasos en nuestro Ayuntamiento para mejor ocasión.

P.

LA INAUDIBLE SONORIDAD DE LOS NERVIOS

Incomprensiblemente, los gnomos del pentagrama aparecieron de improviso agrotando las cuerdas vocales de los integrantes del Orfeón Artanense, en el concierto de las pasadas fiestas patronales.

El ambiente que depara la Iglesia Parroquial en día de gala, es tremendo. Ello, por incontestable, es, sin duda, obvio resaltarlo. Si, además, añadimos la oculta responsabilidad de una coral completamente amateur, que sólo arañando horas al misero e implacable Cronos, pueden hacer posible el milagro de una masa coral hoy respetada y consolidada.

No obstante, a medida que avanzaba la función, el nerviosismo fue decreciendo hasta el logro de una antológica segunda parte, la cual desembocó en una boda musical con el auditorio.

Se tardarán muchos años en olvidar el inenarrable «Déu lloat per la natura», del genio de Bonn, L. V. Beethoven. En aquel instante, el clímax emocional del público, alcanzó alturas galácticas. Otro tan-

to podemos decir sobre la interpretación del «Va pensiero», de la célebre ópera Nabuco de Verdi.

Bartolomé Ginard hizo unos preciosos arreglos para la novel y fecunda «Escola de música», que arropó las dos últimas obras.

Vaya, pues, la enhorabuena de «L'Artà» a todos y cada uno de los que hicieron posible el magno acontecimiento. Pero, muy especialmente a la candidez y ternura de algunos barbilampiños, debutantes en el difícil arte de la música culta.

Ver y oír a cantantes e instrumentistas de doce a sesenta años, de cosecha casera, es algo solamente al alcance patrimonial de un pueblo que, como el nuestro, está perennemente bendecido por la mano de Euterpe.

Entrañables y emotivos resultaron los prolegómenos. Pedro Matemales, en buena hora, tuvo la feliz idea de reagrupar a los fundadores y componentes del antiguo Orfeón, nacido de la inspiración de Juan

Amorós Mójer, allá por el 1952, con la entrega de un diploma acreedor y recordatorio por parte de los actuales orfeonistas a los anteriores. Constituyó una cita íntima, puesto que entre los de otrora, se encontraba Monseñor Damián Nicolau, alma mater que hizo posible el advenimiento.

D. M. en el próximo Artà, intentaremos un estudio de las venturas y desventuras de los años 1952 a 1956. Año, el 56, de nieves y la realización del embaldosado del Convento de San Antonio de Padua.

Nuestra historia reclama las «bunyolades» de Lorenzo «Sua», Juan «Metxo», Juan «Leu», Miguel «Pelat» y Eduardo Rico. Las convicciones anticatalanistas de D. Antonio Gili, «Batlet». El siempre presente Lorenzo Llitas «Nonga». Toda, inclusive, la zarzuelística cuerda de tenores formada por, Tomeu Gili «Sua», Juan Gelabert «Jaumi», de Jaime Salamanca, Jaime Massanet «Lluiset», Lorenzo Gili «Sua», Jaime Caballero, Pedro Riera «Carnet», etc.

BRAMS DE BRAHMS

por ARPO

CASOS Y COSAS DEL COMISARIO CASTELL

—¿Qué opinas del racismo que hay en el mundo Boira?
—No tengo nada en contra. A mí me van tanto las blancas como las negras siempre que manejen un buen trasero y sean de pechuga prominente y exuberante.

—¿Y los negros?...
—¡Coño! comisario, que uno aún es muy macho.
—Me lo figuraba.

Por Artà todo seguía igual. El Ayuntamiento en su sitio y Sa Canova sin urbanizar.

JOLY GRANDCHAMP, uno de los productos más destacados.

HIPICA

Con masiva participación se desarrollaron las tres reuniones que sin lugar a dudas son las más importantes del año para los trotones locales, como son la de San Salvador, San Bartomeu en Capdepera y el día de la Feria, ya que en ellas participaron 28 trotones.

Si comparamos el año 1980, que tomaron parte solo 2 trotones como fueron **Salada** y **Unita**, este año y en tres reuniones diferentes lo han hecho **Nostro V.X.**, **Nispro**, **Jerami**, **Edik**, **Joli Grandchamp**, **Joiell**, **Castañer**, **Faula**, **E. Marisol**, **Harisol**, **Jivaro**, **Morellet**, **Higea**, **Joya Bois**, **Lechuzo**, **Melios V.X.**, **Petit Match**, **Penyora**, **Polida**, **Pauma de Ram**, **Nobel**, **Neus**, **Numbela**, **Menfis**, **Maika de Ego**, **Faquina**, **Marta de Coursel** y **Junita** todos ellos caballos de Artá, por lo que representa un gran aumento de afición.

A destacar el éxito apoteósico conseguido en Capdepera, pues los caballos artanenses se hicieron con la victoria en 7 carreras de trote, 1 para ponys y 1 en la modalidad galope.

Las clasificaciones en estas tres diadas, en resumen fueron las siguientes:

Nispro, **Joly Grandchamp** y **Harisol** con 2 primeros y 1 segundo.

Castañer y **E. Marisol**, 1 primero y 2 segundos.

Joiell y **Faula**, 1 primero, 1 segundo y 1 tercero.

Nostro V.X., 1 primero y 1 segundo.

Melios V.X., y **Jivaro**, 1 primero y 1 tercero.

Jerami, **Penyora**, **Menfis**, 1 primero.

Edik, 2 segundos.

Joya Bois, **Petit Match**, **Numbela**, **Maika de Ego**, **Faquina** y **Junita**, 1 segundo.

Polida y **Nobel**, 1 tercero.

Es digno de agradecimiento a las personas vinculadas con este deporte, que hacen posible este tipo de carreras por estas fiestas tan señaladas y en especial a las firmas que colaboran como son, **Club Hipic Artá**, **Ayuntamiento de Artá**, **Consell Insular de Mallorca**, **Comercial Artá**, **Sa Nostra**, **La Caixa**, **Banesto**, **Bar Can Juan**, **Pinturas Monserrat Santandreu**, **Bar Dollar**, **Carpintería Ginard-Brunet**, **Herrador Miguel Pericás**, **Es Rebost**, **Juan Gili Danus**, **Comercial Citroen Artá**, **Miguel Morey**, **Miguel Esteva**, **Sebastián Esteva**, **Bar Talayot**, **Ferretería Pascual**, **Tiendas Masvi**, **Bar Grill Sa Torrada**, **Construcciones Pedro Riera**, **Mateo Vicens**, **Damián Ginard**, **Alicatados Cruz (Tachuela)**, **Mateo Ferrer**, etc.

Durante el mes de agosto se tatuaron los productos trotones nacidos durante el año en curso, siendo un total de 8 de cuyas madre son **Eta**, **Brenta S.F.**, **Dama Augusta**, **Alfa Mora**, **Zingara**, **Aronita P.**, **Quenia Kan** y **C. Unita**, 6 son del semental **Labrador de Thoury**, 1 de **Iquelon** y 1 de **Etchou**.

La nota relevante es la **Primera Muestra en Mallorca para Ponys Galeses de Montaña**, que tuvo lugar en el recinto de la Feria con exposición de trotones y demás equinos como viene siendo habitual en este día.

Días pasados el **Club Hipic** sorteó un potro de 1 año llamado **Petronio** hijo de **Hildango** y **Eta**, siendo el agraciado **Antonio María Ginard**, al que le deseamos suerte con el trotón y enhorabuena.

Y por último la desagradable noticia de la muerte del potro **Nispro**, propiedad de **Antonio Tous** y **Tomeu Brunet**. **Nispro** era hijo de **Ego** y de **C. Unita** al que se presentaba con un futuro prometedor siendo uno de los trotones mejores de su generación, clasificándose en casi todas las carreras en que tomó parte.

TOMEU FEMENIAS SARD

DISCRETA CAMPAÑA DEL ARTÀ

La campaña desarrollada hasta ahora por el equipo representativo de nuestro pueblo no alcanza el tono que de la valía de sus elementos se esperaba. Resta mucho tiempo y se puede rectificar, pero los continuos traspiés de que hace gala puede enfriar los ánimos de una afición que volvía a «Ses Pesqueres» con la inconveniencia que ello reporta, tanto en el orden económico como moral. **ARTA**, 1 **CARDASSAR**, 2.

Partido de superioridad visitante frente a un Artà que cometió errores pero que luchó lo indecible para contrarrestar la potencia mostrada por su rival.

POLLENSA, 1 **ARTA**, 1.

Resultado justo por lo acaecido sobre el terreno de juego. Un tiempo para cada equipo y un arbitraje correcto.

ARTA, 3 **ESCOLAR**, 4.

La mala suerte se cebó en el equipo local que debió sentenciar en los primeros quince minutos, que coincidió con el 0-1. A partir de este momento, desconcierto total del Artà que enmendaron algo en el postrer cuarto de hora.

ESPORLAS, 6 **ARTA**, 1.

Naufragio total incluido planteamiento absurdo e inadecuado. **ARTA**, 1 **MARGARITENSE**, 0.

Se dejaron las tácticas del fútbol; se dejaron de improvisaciones sin ton ni son; se amarró detrás y se salió al contrataque y el Artà venció y convenció. Esperemos que la lección práctica no deje paso otra vez a la teórica.

BASQUET

A partir del presente número, esta sección que hoy nace, intentará informar a los lectores sobre la actividad baloncestista local.

Para la temporada 88/89 el Club Esportiu Sant Salvador d'Artà, cuenta con dos equipos en competición oficial, los dos de categoría «Senior» uno femenino y otro masculino.

El equipo «senior» femenino participará con el nombre de Esports JUMA-ARTA estando compuesto por las jugadoras: **A. Gelabert**, **M. A. Flaquer**, **A. Tous**, **A. Bauzá**, **María Magdalena**, **Angela**, **M. Flaquer**, **M. Mas**, **Xisca**, **Belin**, **Margalida**, **Luisa** y **M. A. Mayol**, todas ellas entrenadas y dirigidas por **Biel Tous**, actuando **P. Vaquer** como delegado y segundo entrenador.

La competición «senior» femenina, dará comienzo el día 23 del presente mes en Artá, enfrentándose nuestras jugadoras con las Felanitxeres del **Joan Capó**, equipo campeón de la pasada temporada.

El equipo «senior» masculino participará con el nombre de Sanimetal-Artá, estando compuesto por los jugadores: **Vaquer I**, **Montserrat**, **Quique**, **Miquel**, **Lluís**, **Tolo**, **Vaquer II**, **Jesús**, **Rafael** y **Manolo**, como entrenador **Quique Torres**, actuando **Juan Ramón Tous** como delegado de equipo.

La competición «senior» masculino se inició el 9 del corriente mes jugando su primera confrontación en Campanet, haciendo su debut en Artá el 16-10 frente al **Alcudia**.

Así mismo podemos informarles, que se está proyectando el crear el primer torneo de «penyes» de basquet para equipos locales.

AL REBOTE

AUTOS ESCANELLAS

Argentina, 31. Teléfono 56 21 15 ARTÀ

EXPOSICIÓN Y VENTA ¡VISÍTENOS!

SERVICIO OFICIAL

SUZUKI
SANTANA

ENTREVISTA CON EL JUGADOR REMACHO «ALIAS CHUPY»

En esta ocasión entrevistamos al jugador Remacho, personaje singular en el mundo del fútbol, discutido por muchos pero indiscutible para la mayoría de los entrenadores que ha tenido.

Nombre completo.—Francisco Javier Gómez Remacho.

Edad.— 25 años.

—¿Podrías contarnos como fue el venir a este pueblo?

—Fue con motivo de mi final de contrato con el C.F. Tarrasa y de que en el Artá jugaba mi compañero Martínez, el cual un día se puso en contacto conmigo después de haber consultado con un intermediario y éste dar informes de la gente que quedaba libre en el Tarrasa.

—¿Te arrepientes de haber venido?

—No, de lo contrario no estaría aquí, aunque la verdad es que todo no ha sido de color de rosa, aunque con constancia he conseguido mantenerme bien.

—En la actualidad el C.D. Artá parece que no anda todo lo fino que la afición quiere. ¿Qué puedes decirnos sobre ello?

—El equipo es joven, la mayoría son noveles en la categoría, hay que dar un poco de confianza a estos chavales que suben. De todas formas creo que hay un buen equipo, lo que quizás no se ve reflejado en la actual clasificación ya que estamos muy por debajo de lo que yo en principio creía. Hay que tener en cuenta que la liga es muy larga y yo creo en la pronta recuperación del equipo.

—La mayoría de aficionados no comprenden que no seas alineado más frecuentemente. ¿Podrías explicarnos a qué se debe?

—Se debe simplemente a un problema de trabajo, ya que actualmente estoy al frente del Bar Restaurante «Dollar», donde suelo dedicar la practica totalidad de mi tiempo dejando en un segundo plano el fútbol. De eso deriva mis pocas alineaciones en esta campaña liguera.

—Te hemos visto jugando a excepción de portero en casi todas las demás demarcaciones ¿en cuál te encuentras más a gusto?

De centrocampista o media punta.

—Este año ¿pasará apuros el Artá?

—Creo sinceramente que si tenemos un poco de suerte y reaccionamos como anteriormente he dicho, al final estaremos en la liguilla de ascenso.

—Se te considera un jugador muy creativo, sin embargo, se te acusa de que a la hora de defender bajas muchos enteros. ¿Cómo te defiendes de estas acusaciones?

—No me defiendo de una cosa que es cierta, al igual que otros jugadores tienen otras virtudes o defectos mi condición de defensa no es precisamente mi punto fuerte, pero creo que de tener también esta condición igual no estaría jugando en Artá.

—Según tu opinión, ¿crees que el equipo está compensado? ¿qué le sobra y qué le falta?

—Creo que está un poco descompensado en cuestión de calidad de cada jugador, pero no es culpa de los jugadores sino que es consecuencia de la poca escuela (o base) que por desgracia pasa en Artá y en la práctica totalidad de Mallorca a excepción de unos pocos equipos, los cuales se interesan por el fútbol-base. Esto y no otras cosas tendría que ser el punto de partida de la mayoría de los clubs.

—¿Podrías darnos tu opinión del fútbol-base de Artá?

Desde que estoy en Artá este año ha sido el primero en que he oído hablar algo del fútbol-base. ¿Cómo queremos hacer un equipo si no tenemos jugadores? En este tema estamos a años luz. Señores abramos los ojos, los niños que hoy corren y juegan por las calles son el futuro de nuestro fútbol. Por favor, prestemos una mayor atención a los mismos. Directivos, aficionados y nosotros mismos tenemos que demostrarles nuestro incondicional apoyo.

—Por último, ¿qué le pedirías a la afición?

—Que a pesar de que esta afición sea tan fiel al Club y al mismo tiempo tan exigente, les pido que sean pacientes y animen o apoyen al equipo en todo momento. Yo, como jugador y haciéndome portavoz de mis compañeros, les aseguro que lucharemos lo indecible para que el Artá esté entre los mejores.

LAMIGO

El Artá inicia la temporada 88-89 de forma muy irregular

Efectivamente señores, el Artá se está mostrando en estos principios de temporada como un equipo muy irregular. Es capaz de lo mejor y de lo peor.

Hasta este momento, según nuestro punto de vista se están dando algunas situaciones que intentaremos analizar. En primer lugar pensamos que se están creando muchas ocasiones de gol y sin embargo, en la mayoría de los casos, no logra meterse la bolita en la portería contraria.

En segundo lugar pensamos que el verdadero problema es que nos meten demasiados goles. La mayoría de los aficionados dicen que damos demasiadas facilidades en defensa, incluso otros opinan que algunos jugadores no juegan en «su» sitio. Hay opiniones para todos los gustos. Lo cierto es que estamos con menos tres, y ante esta situación hay que intentar poner remedio a toda costa.

Según pudimos observar, durante la presente semana se ha incorporado a los entrenos el jugador Marcelino «Marce» y según nos comentan en la próxima lo podrían hacer casi con toda seguridad los Piris, Rocha, etc. También nos informan que la sanción impuesto de dos años a Sebastián Masanet, mediante la gestión de un buen amigo y mejor aficionado del Artá, le ha sido rebajada en bastante más de la mitad. Esperemos verle pronto en los terrenos de juego y de paso aconsejarle que ante una injusticia en el mismo, se lo piense muy bien y cuente hasta cien antes de reaccionar.

En el próximo número ya llevaremos cerca de doce partidos de liga, prometemos hacer un análisis lo más objetivo posible sobre las posibilidades reales del Artá en este campeonato.

LAMIGO

LO MAS BELLO
ES RESISTIR

Grosfillex

MUEBLES DE JARDIN

TOLDER

ARTÁ

J. OBRADOR

C.I.F. 41 888 888 - B

Teléfono 56 23 66

Av. Costa y Llobera, 12 (Junto Estación Ferrocarril)

ARTA (Mallorca)

La massificació és més estesa de cada dia, de tal manera que avui vesteix igual una nina de Singapur i una altra de New-York.

No era així altre temps com mos demostra la foto d'avui, obtinguda l'any 1910, del segons curs de Ca Ses Monges de la Caritat.

Vint-i-una nines de les quals, dissortadament en queden poques de vives. Mirau-vos els rebosillos de les més grans i els flocs i les violes de les més petites. Tota una evocació que ens alegra el cor.

Son, de darrera a davant i d'esquerra a dreta:

Na Catalina dels Olors, casada amb Toni Xerubí de Capdepera.

Maria Bova, mare d'En Jaume Maieta.

Na Tonina de Son Sureda, que es va casar amb Jaume Sopa.

Bet de Son Sureda, mare de Na Margalida, en Tòfol, en Tomeu i en Joan de Xiclati.

La n.º 5 es de Cas Sabater Frare, que emigraren a Amèrica, com feien moltes famílies d'aquell temps per fugir de la fam.

Llavors ve Na Maria de Can Canals, tia de les qui estan a Son Surera. La següent és desconeguda i no la podem anomenar. Na Magdalena Corona, mare de Na Maria.

Na Joanaina Rosa que fou modista, Na Tonina dels Olors, casada amb en Tomeu Pamboli, que feia aquell vinet bollit, per devers sa Colònia.

Na Coloma Guixona. Na Bárbara Roseona d'En Toni Cantes. Na Margalida Bova, Sa des Cafè. Na Maria Sua, Na Maria de l'Hospital, Na Maria Flaquer, Mangola que fou primera dona d'En Perico Guixó el dels cotxes. Maria Blanes Sureda de Cas Patró de ses Barreres. Donya Coloma Blanes, molt lligada a les Josefines, i al Convent dels Franciscans. Maria Flaquer mare del nostre col·laborador Lau i que és just la filla del nostre amic Jaume Caselles.

Magdalena Sua d'En Miquel Terres.

Maria Sua d'En Joan Puceta.

Vos asseguro que mos hem hagut de buidar el cap i treure'ns els ulls per aclarir qui eren totes elles.

És una preciosa foto per a document i per a la història.

S. G.

RECTIFICACIÓ.—Hem de dir que en el n.º passat sofrírem una equivocació, i l'al·lot que anomenàvem com a Toni Serra, casat amb Magdalena Fito, és realment Antoni Sancho (Capità) fuster, capità d'una gran empresa de fusteria i l'home més treballador del terme amb molta diferència. Valgui la rectificació, després de sobre el perdó que ens haureu atorgat. Gràcies vos sien dades.

FESTA DE L'ARTÀ

Lliurament dels diplomes de Ses Comares.

A la fi.

Dia 28, a les nou, en el Saló dels PP. Franciscans farem, si Déu ho vol, la vetlada del lliurament de Ses Comares.

L'ordre de programa serà més o manco així:

1.º La Companyia del Teatre Principal de Palma representarà l'entremès «En Llorenç mal casadís i Na Susaina des fil».

2.º Lliurament dels diplomes de la Comare a les persones o entitats que s'han distingit al llarg de l'any amb un acte, obra o feina cultural o artística que representi un benefici material o espiritual per al poble.

3.º Rifa d'una ensaimada i xampany.

4.º Representació del segon entremès «La beata pública».

Les persones o entitats nomenades són:

1983 — Bellpuig. Esclafits i Castanyetes, Aina Alzamora Amorós.

1984 — D.ª Maria Ignàsia dels Olors, Confraria de s'Endavallament. Jeroni Ginard Esteva.

1985 — Cristòfol Ferrer Pons, Orfeó Artanenc, Maria Ferriol Gomila.

1986 — Pere Ferrer Pujol, Club Tercera Edat, Tomeu Alzina.

1987 — Es nomenarà el mateix vespre.

A partir d'ara sols es donarà una Comara cada any, sense

**En Llorenç
mal casadís
i
Na Susaina
d'es fil**

d'En Llorenç
Moyà i Gilabert

distinció. Es procurarà sempre realitzar com a mínim un acte artístic o cultural.

Podem anunciar que dins el mes de desembre o de gener, l'Artà organitzarà un concert presentant a Paula Rosselló.

Ah! L'entrada és gratuïta. Sols fa falta que duguem per cada família el darrer número de la revista Artà.

Esperam que vos divertireu.

REDACCIÓ